

# Déli Hírlap

Redacția și administrația:  
TIMȘOARA, 1., Piața Brătianu No. 3.  
Telefon: 28—10.

GAZETA MAGHIARILOR  
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934/1938  
Trib. Timișoara  
Redactor resp. Dr. VARNAY ELEMÉR

## ELFELEJTETT ÉVFORDULÓ

Appenzell svájci kanton Heiden nevű kis öbelyén, ahová napsütéses alkonyatkor rósan világítanak a havasok fehérsipkás fejei, kedves úccákon egy még csendesebb, hajlott örege ember sétálgat. Feje mélyen a mellesz alázatoskodik. Hosszu fehér szakállá csak a térdéig ér. Olyan, mint egy ittfelgett Mikulás. Az ucca porában játszadozó gyermeklarmája is elhalkul, ha közelükbe ér; kis ismereti izgalommal figyelik lassu lépteit. A kétség halovány rózsái nyílnak szívükben, mert tényleg nem a Mikulás jár-e közöttük, hanem feljegyezze, kihez menjen majd virgácsos és kinek vigyen cukorkát... Az öreg zilált szőkeállu Mikulás nem szól senkihez, agyában seházasodó gondolatai néha halkszavu morogként tolnak sápadt ajkaira: mintha önmagával vitatkoznék. Girbe-görbe a kis öreg utamert hol itt, hol ott, egy-egy fehér kavicsra néz meg a tetszését, felemli és óvatosan a zsepő süllyeszti. A gyermekhad lassu várakolás lesi, míg befördül a sarkon, azután gyors megfelleknek róla és vigan folyik tovább szívfelgett játék...

Ennek most van ötven esztendeje. A nagyszakállu öreg Mikulás nagy nyomorutott. Gyermeki pillantásu szeme zavarodott kétséggel tekingetett maga körül. Az embelet nem szerette, ijedten kerülgette őket. Érté félt tőlük? Ki tudna a lélek mélyesége rejteibe hatolni? Valami titkos bánat férgése benne, melyet nem közölt senkivel. Az öreg is kinezta, beteg is lett, ápolásra lett szük és így került akarata ellenére a heideni szegényháza. A tizenkettes számu szoba lett szöve. Két ablakából a hegyeket láthatta volna, ha kíváncsi lett volna a természet szépségeire, azonban csak befelé tekintett. Lassan csorogott fel-alá a kicsinyke szobában, vagy a kopogó, alacsony pamtagon heverészett, amelyből az öbelyen is kikíváncsiskodott a kőc. A szegényházi Mikulást csak a csupasz falra akasztott házirend figyelmeztette, hogy az emberi ádalaknak meg tagja...

Látogatókat nem fogadott. Sokszor azonban a végtelenségig látszókat tágulni a szobába, a fehér meszelt falai, erdők, hegyek, mezők tüntek elő és ilyenkor a kis tőpörödött emberke izgatott lett, reszkető kezeivel elzarta zsemeit, ráncos arcára a kin és szenevonásai torzulnak és vékony karjaival mint-árémeket akart volna elhessegetni maga elől. El valóban szellemek látogattak. Olaszországi boska házai között ezer és ezer sebesült nyujtatta felje karját, segítségért könyörgöve, és csonkok tárultak eléje, ütött, szurt és vágott sebek és vér, vér, vér... Olaszok és francok és németek és magyarok és horvátok és spanyolok, fiatalok és élniakarók és mind tarka szonaruhában és mind elől menekült az élet...

És látta önmagát szintén fiatalon és életesen, amint a sebesültek között jár-kele, kesekönyneket sir befelje, de segíteni nem tud. Átvezren vannak élőholtak, a háboru rémségei áttükre tetoválva és mindössze két orvos, aki nem szeretne segíteni, de nincs tábóri kórház, nincsenek műszerek, nincsenek kötszerek, nincsen semmi. Csak kíméletlenség, csak erőszak és kegyetlen. A kis templomban ötszáz sebesült talált menedéket. Akik még tudtak veregetni helyért. A gyengébbet, a tehetetlen nyomorékokat legázolták. Borzalmas versenyfutás életért. Olaszoké volt a városka, a vérző hadifoglyokat kegyetlenül eltaposták. Számukra az a segítség reménye is elveszett. Az akkor még tetterős Mikulás mindenütt ott van, rendelés és parancsol, asszonyokat dirigál, akik elvették fehéreműjüket, tépéseket csinálnak és a szegények köztözní. A szegényházi öreget kinez-

zák ezek a szellemek és ajkain néha hörgésszerűen tör elő a sóhaj:

— Solferino...

Ennek most van nyolcvan esztendeje.

Nyolcvan esztendeje, hogy Henry Dunant, egy gazdag svájci bankár, üzleti utra ment, nagy alapítási láz gyötörte, éppen akkor járt Solferino tájékán, mikor ott összeütközött a francia-olasz és osztrák hadsereg, összesen háromszázezer ember, pokoli hőségben, éhesen, szomjasan támadtak egymásra. Eldobtak mindent, ami mozgásukban akadályozta őket, puskatussal ütötték egymást, ököllel, késekkel, kövekkel harcoltak egymás ellen. És a sebesültekkel senki sem törődött, a hadifoglyok szabad prédái voltak bárkinek, számukra megszűnt minden emberiség. És itt ebben a vérzivatarban született meg Dunantban a nagy és nemes gondolat, hogy háboru esetén is gondoskodni kell a sebesültekről, gondoskodni kell ápolásukról akkor is, ha az ellenség soraiban harcoltak, gondoskodni kell a hadifoglyokról és nemzetközi megállapodást kell létesíteni, mely megszünteti az egész világon a háboru felesleges borzalmait.

Nyolcvan esztendeje, hogy a solferinói csata lezajlott, ötven esztendeje, hogy Dunant mindenkivel elfeledve a csendes heideni úccákon sétálgatott, ahol játszadozó gyermekek egymást ijesztgették a hosszszakállu Mikulással, de a mint a gyermekek elfelejtették, ahogy görnyedt alakja eltűnt előlük, ugyanugy elfelejtették a felnőttek is. Pedig Henry Dunant nevéhez fűződik az emberiség szolgálatában álló első nemzetközi egyezmény megkötése. Azé az egyezményé, melyet Vörös Kereszt néven ismer ma az egész világ. 1864. augusztus havában irták alá az egyezményt, mely lerakta a szeretetnek és emberiségnek nemzetközi alapjait.

Hetvenöt esztendeje.

Hetvenötödik évfordulóját kellene ünnepelni a genfi egyezmény megszületésének szerte mindenfelé, ahol egymás ellen acsarkodó, egymás ellen harcoló, a gyűlölet mesterségesen támasztott hullámaiktól korbácsolt emberek élnek. Háborus pszichózis telíti a lelkeket ma is és hasznos lenne emlékezni. Mert a szeretetnek és emberiségnek nemzetközi szervezete is háborus szenvedések és kinok idejében született meg. Végzős korszak tengernyi nyomorúsága termelte ki egy fiatal svájci bankár fejében a nemzetközi segítés eszméjét. Az a fiatal ember, aki nyolcvan év előtt Solferinonál a sebesülteket segített köztözní és ötven esztendő előtt önmagával és a világgal meghasonolva róttá nagyszakállu Mikulásként a csendes heideni úccákat.

Mert az ut, mely Genfből Heidenbe vezetett, sok küzködéssel, álnokság és rosszakarat elleni harcokkal, konok kitarással és végül mégis eredményhez vezető fáradozással volt tele. Valóságos hősköltemény Dunant élete. Az eszme győzött, de a dicsőséget mások fölötték le, a mint az olyan sokszor történi az életben. Dunant egész életét, minden idejét, vagyonát an-

nak a nagy célnak a szolgálatába állította, hogy a háborus szenvedéseket enyhítse, a sebesültek számára a gyógyítás lehetőségét megteremtse és a hadifoglyokkal való emberes bántalmódot biztosítsa. Dunant fáradhatatlanul irt és szónokolt, egyik fővárosból a másikba utazott, fejedelmeknél, császároknál és királyoknál jelentkezett kihallgatásra, elutasították, nem esett kétségbe, újra meg újra kezdte, kereste az utakat, melyek a hatalmasok szívéhez vezetnek, mint egy megszállott dolgozott, leküzdötte az összes akadályokat és végre — most van hetvenöt esztendeje — 1864. augusztus elsején a meghívott huszonöt állam közül tizenhat elküldötte megbízottját Genfbe a Vörös Kereszt alakuló gyűlésére.

Két hétnél tovább tárgyaltak és tanácskoztak, a legtöbbet azt sem tudták, miről van szó, mindenkinek külön-külön kellett elmagyarázni egy ilyen nemzetközi megállapodás előnyeit, sokan nevettek ezen az annyira egyszerű és valóban fantasztikus tervén, de végül — hozzájárultak. Valószínűleg abban a meggyőződésben, hogy a valóságban ugys megvalósíthatatlan a sebesültek és foglyok semlegesítése. Ki is hallott olyat, hogy az ellenséges sebesülteket is ápolni kell és a hadifoglyok is ember és emberi bántalmódot igényelhet? Terjengős szónoklatok hangzottak el, csipkelődésekben sem volt hiány, de az elvi alapot senki sem merte megsejtteni és így sikerült a nagy művet tető alá hozni.

Hogy mit jelentett a Vörös Kereszt, azt csakhamar tapasztalhatták a porosz-osztrák háboruban, a Missisipi nagy áradásakor, mert a Vörös Kereszt már nemcsak a háborus szenvedéseket enyhítését sajtátította ki a maga részére, a texasi éhínség, a törökországi örménymészárlások idején, az orosz-japán háboruban és a ma élő nemzedék, világháborut viselt százezei tehetnek tanúbizonyságot, hogy hányszor nyujtott vigaszt és segítséget a távoli országokban szüldött hadifoglyoknak a világháboruban. Ha nem is sikerült minden sebesülteket a segítséget nyujtani, melyet békében szanatóriumokban kaphatott volna, ha a hadifoglyoknak nem is szűnt meg minden panasz, tagadhatatlan, hogy a solferinói 1864. és a világháboru 1914-e között legalább olyan nagy az ut, mint a genfi patricius-család minden kényelemmel berendezett palotája és a heideni szegényház szobácskájá köztö.

Erdemes és hasznos és szükséges ezekre az elfeledett évfordulókra felhívni a könnyen felejtő emberiség figyelmét. És talán éppen a mai, méhében újabb veszélyeket magában rejtő, korban nem hasznontalan képzeletben elzárandokolni a zürichi temető egyik egyszerű sírjához, amelyben Dunant hánival porladnak és emlékezni. Emlékezni arra a nagy emberre, aki ötven esztendő előtt a heideni úccákon sétálgatott, hosszú fehér szakállá csaknem a térdét verdeste és a játszadozó gyermekek olyan félelemmel vegyes tisztelettel néztek reája, mint a Mikulásra.

(v. e.)

## Calinescu miniszterelnök Ploestiben és Brassóban

Ploestiből jelentik: Calinescu Armand miniszterelnök és belügyminiszter, ideiglenes hadügyminiszter Slavescu Victor hadfelszerelési miniszter és számos más előkelőség társaságban Ploestibe érkezett, ahol meglátogatta a Concordia hadiüzemet. A gyár udvarán 300 főnyi országőr osztag üdvözölte a miniszterelnököt és kíséretét, aki ezután meglátogatta az üzem osztályait. A gyárban Bunescu

mérnök-igazgató kalauzolta végig a miniszterelnököt. Calinescu Armand és Slavescu Victor legnagyobb meglepetését fejezte ki a látottak feletl majd az üzem kántinjában kóstoltak ettek, utána pedig gépkocsin Brassóba és Fogarasra ment.

Brassóban a miniszterelnök és kísérete meglátogatta a Malexa, Astra és Metrom üzemeket.

# Ciano gróf Hitlernél

A salzburgi tárgyalás után az olasz és német sajtó hangsúlyozza a tengely egyetértését

## Római és berlini lapok a megegyezés lehetőségéről irnak

Forster utban van Obersalzberg felé

Berlinből jelentik: Ciano gróf olasz külügyminiszter szombaton délelőtt Ribbentrop német birodalmi külügyminiszterrel együtt Berchtesgadenbe érkezett, ahol Hitler kancellár villásreggelin fogadta mindkettőjüket.

Utána Hitler Ribbentrop jelenlétében tanácskozást folytatott az olasz külügyminiszterrel.

Római jelentés közli, hogy az olasz lapok döntő fontosságúnak ítélik meg Ciano gróf németországi útját, elsősorban pedig Hitlernél tett látogatását. Az olasz sajtó érdeklődésének előterében még mindig a danzigi kérdés áll. A Popolo d'Italia többek között a következőket írja:

— Sokszor megírták már, hogy a helyzet döntő fordulatot vett. A nemzetközi helyzet valóban napról-napra zavarosabbá válik és ezért nem tarthat a bizonytalanság sokáig. A világnak tudnia kell, hogy a tengely hatalmai a békéért szállnak síkra és nem akarnak háborút. De ha háború lesz, a két barát nagy hatalmuk egymás mellett áll biztos garánci akarattal.

### OLASZORSZÁG MÉRSEKLŐEN IGYEKSZIK HATNI

Párisból jelentik: Ciano és Ribbentrop találkozásának Párisban nagy fontosságot tulajdonítanak. A sajtó nagyrésze különböző jelekből arra következtet, hogy Olaszország a danzigi kérdésben mérséklően akarja befolyásolni Németország magatartását. A két külügyminiszter megbeszélését Párisban összefüggésbe hozzák

## Teljes egység Németország és Olaszország között

Rómából jelentik: Virginio Gayda a Giornale d'Italia-ban azt írja, hogy Ciano gróf és Ribbentrop pénteki eszmecsereje

megegyeztetette Olaszország és Németország nézeteinek és szándékainak teljes összhangját.

Igy teljes egység van Berlin és Róma között a danzigi kérdésben is, amelynek időszerűsége körül London és Páris, valamint egyes merész fantáziájú varsói körök olyan nagy lármát csaptak. A danzigi kérdés természetes gravitációjának megfelelően fog megoldódni. Ebben a folyamatban

Németországnak és Olaszországnak nem kell semmiféle kezdeményezést magához ragadnia, mert az idő meghozza a természetes kifejlődést.

Ez azonban nem jelenti, hogy Németország közbömbösen nézheti a nemzet jogai és szilárd politikája ellen irányuló támadásokat. A Rómát és Berlint egybefűző acélszerződés továbbra is készen áll, hogy szükség esetén önműködő akcióba lépjen.

### AZ OLASZ LAPOK SZERINT „LENGYELORSZÁG SÖTÉTBE UGRIK”

Rómából jelenti a Havas távirati ügynökség: Az olasz lapok felháborodásukat fejezik ki afelől, hogy egyes külföldi körök nem hisznek a tengely két államának tökéletes nézetazonosságában a danzigi kérdésre vonatkozóan.

— Fontosnak tartjuk kijelenteni, — írja a Messagero, — hogy Danzig közelről érdeklő Olaszországot arról is inkább, mivel Berlin és Róma között teljes szolidaritás uralkodik.

A továbbiakban megjegyzi a lap, hogy Danzig ügyét meg lehet oldani olyképen, hogy Lengyelország jogos gazdasági érdekeit tiszteletben tartják. Kijelenti a cikkíró, hogy az ügy békés megoldására irányuló minden kísérlet Lengyelország imperiálista törekvéseibe ütközik.

Az egész olasz sajtó egyöntetűen megegyezik abban, hogy a sötét jövő karjaita ugrik Lengyelország, amikor „elhagyja őszinte és kipróbált barátait”.

### DANZIG: A DEMOKRATAK PRÓBÁKÖVE

Berlinből jelentik: A Völkischer Beobachter szombati száma „Danzig és a nagyvilág” címmel külpolitikai vezércikket közöl. A cikk hibáztatja azt a tételt, hogy Prága után nem

Magyarországnak a tengellyel kapcsolatos magatartásával és valószínűnek tartják, hogy

a salzburgi megbeszéléseken a német-magyar viszony kérdését alapos vita tárgyává tesszük.

Ciano és Ribbentrop pénteken sétát tettek a Wolfgang-tó vidékén, este pedig a „Fehér lóhoz” címzett szállodában vacsora volt az olasz külügyminiszter tiszteletére.

A szombati olasz lapok kihangsúlyozzák Ciano gróf látogatását, amelyet Hitler kancellárnál tett és ezzel kapcsolatban a nemzetközi helyzettel is foglalkoznak, különös tekintettel arra a háromórás tanácskozásra, amely Ciano és Ribbentrop között lefolyt.

### NEMZETKÖZI ÉRTEKEZLETREGL IR EGY ANGOL LAP

A Financial Times diplomáciai szerkesztője különleges értesülése alapján közli, hogy Mussolini minden befolyását fel fogja használni Hitler kancellárnál, hogy megakadályozza valamilyen elhamarkodott lépés megtételében. Az olasz miniszterelnök elgondolása szerint

nemzetközi értekezletet kellene összehívni, amelynek célja elsősorban az volna, hogy egyrészt Anglia és Németország, másrészt pedig Franciaország és Olaszország között fennálló viszonyt megjavítsák. Ennek megtörténte után kerülhetne csak sor egy nagyszabású terv tanulmányozására. A szerkesztő szerint egy ilyen kísérlet nem tartozik a lehetőségek közé.

### lehet több megegyezés.

majd annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy Danzig a demokráta erők utolsó próbaköve. Angliát ez a tétel vitte arra az útra, hogy szabadkezet adjon Lengyelországnak. A cikk Londont és Párist teszi felelőssé a fejleményekért, mert nem tanácsolják Lengyelországnak, hogy igyekezze megegyezni a nagy német birodalommal.

### FORSTER ISMÉT HITLERHEZ UTAZIK

Berlinből jelentik: Forster danzigi köztársaság elutasított szülővárosába, a Nürnberg mel-

### Cvetkovics jugoszláv miniszterelnök trieszti tartózkodása

Cvetkovics jugoszláv miniszterelnök Triesztből való távozása előtt nyilatkozott az újságíróknak és kijelentette, hogy látogatásának célja személyes meggyőződést szerezni a fasiszta Olaszország szociális munka terén végzett megvalósításáról.

## Japán bizik az angolokkal való megegyezésben

Jó hatást tett a tiencsini kínaiak kiadatása

Tokióból jelentik: Általában azt hiszik, hogy a kínai terroristák kiadása kedvező hatással lesz az angol-japán tárgyalások további folytatására, mégis a következő hivatalos jelentése

### A vadászrepülőgépek lövényét igazolta az angol léggyakorlat

Londonból jelentik: A légügyi minisztérium hivatalos jelentése szerint pénteken este befejeződtek a légi hadgyakorlatok. Összesen 700 jármadást intéztek az ország nyugati része ellen, de a vadászrepülőgépek és a légharító ágyúk valamennyit megsejtsítették. A gyakorlatok beígazolták a vadászrepülőgépek nagy fölényét a bombavető repülőgépekkel szemben.

## A nyerskoszt és a gyomorhajo

Mintegy két évtizede valóságos szekt alakult ki a nyerskosztosoknak, akik azt hiszik, hogy az emésztőszervi megbetegedések, az összes betegségek elkerülhetők és meggyógyíthatók, nyerskosztos életmóddal. Attól elképzelve, hogy ez az életmód borzasztó önmegtorzítást kiván, a siker nem százszázalékos, nem ír dr. Vancea József, Tg.-Mures, Stefan Mare-ucca 14.

„Mint hogy tíz éve követem a nyerskosztosok tanácsát, húst ma sem eszem. Valóban megszabadultam nagyon sok szenvedéstől, azonban ideges gyomorhajom nem múlt el. A székletrendről való legkisebb eltérés is fájdalmas szédülést, görcsöket okozott. Ellenben két GASTRO-D. elfogyasztása után, teljesen szüntek emésztőszervi panaszaim, nem érzek szédülést, sem görcsöket, ideges gyomorhajóim tökéletesen kigyógyultam. Nem mulasztom el kijelenteni, hogy tökéletesen meg vagyok elégedve az elért eredménnyel. A gyógyszer-társa igazán meglepő. A GASTRO-D. kezelési hetetlen híve vagyok és meg vagyok győződve arról, hogy ez a gyógyszer az összes emésztőszervi betegségeknek, eddig még soha nem tapasztalt kedvező hatást fejt ki.” A fenti szöveghez nem kell kommentár.

A GASTRO-D. kapható gyógyszerárak és drogériákban, vagy postán megrendelhető leltáránál mellett Császár E. gyógyszer-tára Bucuresti, Calea Victoriei 124.

letti Fürthbe, tehát a politikai körökben e jéd hírek szerint a körzetvezető Fürthből utazik vissza Danzigba, hanem hétfőn Oberbergbe megy és ismét látogatást tesz E. kancellárnál, hogy beszámoljon a danzigi helyzet legújabb fejleményeiről és utasításokat adjon a danzigi nemzeti szocialisták további magatartására vonatkozólag.

### MOSCICKY ELNÖK KIHALLGATÁS.

Moscicky köztársasági elnök szabadság-visszatérkezve, kihallgatáson fogadta pént délután Ryzd Smigly marsallt, Szladkovsky miniszterelnököt és Beck külügyminisztert.

Varsóban úgy tudják, hogy Danzig újabb tisztogatási munka kezdődött, amely során többszáz személyt letartóztattak. A togatási munka főként a danzigi rendőrség bereire szorítkozik.

A lengyel hatóságok megkezdtek a lengyel gazdaság ellen irányuló manőverekkel szembeni cselekvést. Lengyel körökben a nagyarányú ezüst eltűnést külföldi ügynökök akciójának tulajdonítják.

### IRASBA FOGLALJÁK A GARANCIA SZERZŐDÉSEKET

Londonból jelentik: Minden jel arra mutat, hogy az angol kormány a keleti és délkeleti lamoknak nyújtott szavatosságot a legrosszabb idő alatt irásos szerződésben szeretné lefektetni. Jól értesült körökben úgy tudják, hogy angol külügyminisztérium Hitler tannai beszédének napját jelölte meg határkőként, mely napig a szerződést meg kell szüvegeznük, mikor az angol kormány közzétette, hogy S. got visszahívja Moszkvából, ezt a lépést töközött azzal is indokolták, hogy az angol ügyminisztériumnak szüksége van Strang reműködésére. A szavatolt államokkal való belüli szerződés megfogalmazása Strang jele és közreműködése nélkül aligha volna lehetséges.

## Románia békepolitikája II. Carol király utmutatása szerint kristályosodik ki — írja egy francia lap

Párisból jelentik: Öfelsége II. Carol király amagasztos nemzeti érzéstől áthatva, a minden ténykedésében tanujelét adja, a Senor teljesíti kötelességét a román nép — ezzel a mondattal jellemzi az Action című francia lap azt a külpolitikai írást, amit Öfelsége adott az országnak.

Ebben a vaskorszakban, amelyben élünk, a többi nagy és kisállamokhoz hasonlóan szerült arra, hogy ellenálljon minden háború ellen. Ezzel a megállapítással kapcsolatban kimutatja, hogy

Románia, amelynek függetlenségét és területi integritását a demokráta hatalmak szavatolták,

szándékkal ellenáll mindenféle fenyegetésnek. A román külpolitikának ez a végleges állása. Ez az ország többször bizonyította, hogy állta annak, hogy hajlandó békésen együttműködni az európai népekkel és hogy a béreje támaszkodva, szép eredményeket ért el a román béke és védelmi politikája.

Egy II. Carol király utmutatása szerint kristályosodott ki.

Romániára nem lehet nyomást gyakorolni, mert annak kormánya sohasem fog magáévá tenni semmiféle revíziós elgondolást. Az ország vezetői megőrizték nyugalmukat és ez nagyon fontos.

A Gengoireban is cikk jelent meg Romániáról Raymond Recouly ismert francia publicista tollából. A vezetőhelyen megjelent cikk címe: „Békeremények“. A cikk rámutat arra, hogy

minden háborus hangulat dacára a tragédia nincs közvetlen küszöbön.

Románia királya — mint a lap írja — bárkinél jobban értesült az európai politikával kapcsolatban. Erről alkalmunk volt meggyőződni Öfelségével folytatott személyes beszélgetésünk során. Az uralkodó jelenleg jachtján a görög tengerekre tartózkodik. A cikkíró ezután megállapítja, hogy Gafencu széles látókörű európai politikus, aki beutazta Európát és helyesen tudja megítélni a helyzeteket. Gafencu derülattással ítéli meg a helyzetet és a legkevésbé sem borulátó.

## Ros, sárga vagy zöld behívóval rendelkező tartalékosok augusztus tizenötödikén kötelesek bevonulni

azokban is közöltük a nagyvezérkar rendelkezés értelmében augusztus tizenötödikén kötelesek bevonulni mindazok, akiknek sárgaszínű a behívó, ha az bizonyos bélyegzővel van ellátva. A nagyvezérkar újabb rendelkezést adott ki, a szerint augusztus tizenötödikén kötelesek mind-

azon 1936. évfolyambeli tartalékos altisztek és legénységi állományhoz tartozók bevonulni fegyvergyakorlatra, akiknek vörös színű behívó parancsuk van, ha az két csillaggal és A. U. I. bélyegzővel van ellátva. Akik nem jelentkeznek idejében, azokat hadbíróóság elé állítják.

## Csak technikai kérdéseket tárgyalt a moszkvai vezérkari értekezlet

kezdik az érdemi megbeszéléseket. Francia kölcsönt kap a Szovjet

Londonból jelentik: A Moszkvában tartó angol-francia katonai küldöttségek tagjai ma délelőtt tartották meg a szovjet katonasággal első tanácskozásukat. A megbeszélésen csak technikai kérdéseket érintettek. A lényegbe vágó tanácskozások csak hétfőre várhatóak. A szovjet-sajtó a tanácskozásokkal kapcsolatban minden állásfoglalástól tartózkodott.

## LEGGYORSZÁK VÁRNAK A KATONAI TÁRGYALÁSOKTÓL

Párisból jelentik: Bonnet külügyminiszter ma délután jelentése szerint pénteken délután fogadta a szovjet nagykövetség külügyminiszter behatárolt tárgyalást a katonai tárgyalások alakulásáról. Kölcsönösen megállapították, hogy politikai téren az alapvető kérdésekben most már létrejött a megegyezés. A katonai tárgyalások egészen bizonyosan a leggyorsabb lezárásáért a politikai tárgyalások minél gyorsabb befejezése számára.

## DALADIER TÁRGYALÁSAI A NAGYKÖVETEKSEL

Párisból jelentik: Daladier miniszterelnök ma napos pihenés után visszaérkezett a fővárosba. Megérkezése után a hadügyminiszterrel megegyezett, ahol azonnal kihallgatásgazdta Bonnet külügyminisztert. Bonnet miniszterelnökkel tett látogatása előtt megállapították a párisi angol ügyvivővel, hogy folytatott a bucarestii francia nagykövetség a berlini és bucarestii francia nagykövetség. A két nagykövet ma este utazik el Párisba, hogy elfoglalja állomáshelyét.

## DE LAUDIER RUBELES KÖLCSON

Párisban úgy tudják, hogy Franciaország a kölcsönt fog adni a Szovjetunióknak. A szó, hogy Páris és London közösen a milliárd rubeles kölcsönt nyújt Moszkvának,

a Szovjet fegyverkezési kiadásának fedezése céljából. A Journal méltatlankodásának ad kifejezést a kölcsön miatt és követeli, hogy mielőtt Franciaország a kölcsönt folyósítsa, Moszkva legalábbis részben rendezze a cári adósságok régóta megoldásra váró kérdését.

## SZIVELYES POHÁRKÖSZÖNTŐK A PENTEKI BANKETTEN

Moszkvából jelentik: A Vorosilov tábornagy által az angol és francia nagykövetek és katonai kiküldöttek tiszteletére adott bankett szivélyes légkörben folyt le. A szovjet tábornagy sorra köszöntötte fel a francia és az angol hadsereget, majd a két delegáció vezetői meleg hangú pohárköszöntőkkel válaszoltak. A banketten az asztalfőn Vorosilov tábornok és Potenkim külügyi népbiztos helyettes ült. Az estebéd után a vendégek egy hangversenyen vettek részt.

## Roosevelt jelölése mellett döntött a demokratapárt ifjúsága

Newyorkból jelentik: A demokratapárt ifjúság kongresszusát Pittsburgban tartották meg és határozati javaslatot fogadtak el Rooseveltnek újból való megválasztása érdekében. A szónokok közül Paul Mac Nutt, a társadalmi biztosi társaság vezetője, azt a kívánságát hangsúlyozta, hogy a párt tovább folytassa a Jefferson által megindított liberális politikát és felsorolta Roosevelt köztársasági elnök érdemeit, amelyek a liberáliszmus megerősítése és fenntartása terén tett. Paul Mac Nutt kijelentette az újságíróknak, hogy a demokratapárt nem jelölhet senki mást az 1940-iki elnökválasztáson, ha Roosevelt vállalja a jelöltséget, mert a nyolc éves eredményes tevékenység a demokratapárt győzelmét igazolja.

## Bevehetetlen az Alpokon épült olasz védőöv

Rómából jelentik: De Bono tábornagy Mussolinihez levelet intézett, amelyben megállapította, hogy Olaszország határai mentén a legnagyobb gyorsasággal dolgoznak a megerősítési munkálatokon. Most már bizonyosra vehetjük, — írja a tábornok, — hogy az ellenség bármilyen erővel támadja is meg határainkat, lehetetlen benyomulnia, mert olyan erődítményekbe ütköznék, amelyek feltétlenül megállítják. Az erődítményeket fiatalokból álló katonai csapatok őrzik, amelyek teljesen tudatában vannak a rájuk bízott feladat fontosságáról és az ezzel együtt járó áldozatokról. Ezek a katonák tudják, hogy csak akkor mehetnek ki az erődökből, ha a megtorpant ellenséget üldözőbe kell venni.

A tábornagy így fejezi be levelét:

— Azt hiszem, dicsékvés nélkül eimondhatom, hogy az Alpok védőbástyáin őrt álló olasz védelem nem engedi meg az ellenfélnek, hogy egyetlen lépést is tehessen hazánk szent földjére.

## Megegyezés a Szachalinszigeti szovjetszoros munkásokkal

Moszkvából jelentik: Pénteken délelőtt az Észak-szachalin szigeteken levő japán közlajvállaltok miatt fátadt viszály egyik fontos kérdésében megegyezés jött létre. A szovjetorszag nemzetiségű közlaj munkások ugyanis megegyezést kötöttek a japán tulajdonosok küldöttségével. A munkások negyven százalékos béremelést követeltek, de végül is sikerült megegyezniük 25 százalékos béremelésben és hozzájárultak ahhoz is, hogy 300 japán munkás beutazási engedélyt kapjon a Szachalin szigetekre.

## Kinghall közzétette Göbbels levelét viszont kéri, hogy az ő levelét is hozza a német sajtó

Londonból jelentik: A Daily Telegraph szombat reggeli száma fordításban közli annak a levélnek a tartalmát, amelyet Göbbels német propaganda miniszter Kinghallhoz intézett, aki tudvalevőleg levelekkel árasztotta el Németországot. A Daily Telegraph eme cikkéről Kinghall kijelentette, hogy

megfizette a Daily Telegraphnak azt a helyet, a melyen Göbbels levelének szövege megjelent.

Viszont most arra kéri Göbbels minisztert, hogy a német lapokban ő is közöltesse le azt a válaszlevelet, amelyet Kinghall neki írt.

## Hatályba lépett a déltiroli németek visszahonosítása

Rómából jelentik: Az olasz korporációs parlament pénteken egyhangúlag elfogadta a déltiroli német állampolgárok és németnyelvűek Németországba költöztetéséről szóló törvényjavaslatot. A törvény már életbe is lépett.

## Aláírták Sinaiban a tiszai futajozási egyezményt

Bucurestiből jelentik: Augusztus kilencedikén Sinaiban aláírták azt az egyezményt, amely a magyar tujajok tiszai szabad forgalmát biztosítja. Az egyezményt, amely ideiglenes jellegű, Garonfild államtitkár és magyar részről Vladár követségi tanácsos írták alá. A megállapodás augusztus 14-én lép életbe.

## Umberto olasz trónörökös találkozása Göbbelsszel

Milánóból jelentik: Umberto herceg, olasz trónörökös, aki katonai szemléje során pénteken Velencében tartózkodott, a Lidó összejelölt zott Göbbels német és Alfieri olasz miniszterekkel. A trónörökös hosszasan ebbszélgetett velük. Szombaton Umberto herceg egy torpedó-üldözőhajón elhagyta Velencét.

Ha bármínemű vasöntvényre van szüksége, forduljon bizalommal

**„F E R R U M“**

Ing. Veres vasöntődéhez

Temesvár, — Fratelia I. utca 18. szám

# Fértiszövetek, ÖLTÖNYÖK és mindennemű EGYENRUHÁK Rabong & Schneider R. T.

részére a legnagyobb választékban

Temesvár, I. Piata Bratianu, sarokhelyiség, püspöki palotában

## A két és félméteres óriási harcra

három napig tartotta izgalomban a halászközt

Budapestről írják: A kaland, amely a Balaton melletti három járásban husz községet hozott halászládba, három nappal ezelőtt kezdődött a Velencei tótól néhány kilométerre, a Kajtori csatorna partján.

Szépen gondozott kis csatorna ez, amelyben eddig legfeljebb a tóból kiszökött potykák és kalandos természetű csukák után horgászott néhány vállalkozó szellemű ember. Maga a történet sokkal nagyobb fávolságba nyúl vissza. A Velencei tónak elsőrendű halállománya van s az ősi nádrétegek között bizony szép számmal akadnak olyan matuzsálemkoru halak, amelyekre évtizedek óta feni a fogát, no meg a hálót, horgot és szigonyt a halászok népe. Ezek között a rejtelmesen bujdosó vénéséges halak között is csunya hire volt a „Lángi remete” néven ismert és majdnem törzskönyvezett óriási harcsának, amely a tó hatalmas lángi tisztását övező náderdőkben tananyagot szel. A „Lángi remete” szakértők becslése szerint

*Teltétlenül meghaladja a két méter hosszúságot, súlyá egyelőre ismeretlen.*

Evek óta tömördek bosszuságát okozott a derék halászközt, a vele vívott harcokban bizony sok finom háló lett az ördög, sokan megfűrödtek olyankor, amikor semmi kedvük sem volt hozzá.

A Lángi remete egyszerűen sérthetetlen volt, mintha a nádasok titkos szellemei segítették volna.

### A SZÖRNYETEGNEK JÓ ÉTVÁGYA VAN

Három nappal ezelőtt, kora délelőtt egy órház bakterének kislia kinn játszott a Kajtori csatorna partján s egyszer csak éktelen bömböléssel futott haza. Alig bírta eldardogni szörnyű ijedségében, hogy

*iszonyu nagy hal uszik a csatornában,*

néha alig bír átvérgetni a sekélyes részeken. A bakter, velencei származású lévén, pillanatig sem habozott, hanem felkapott egy vasvillát és rohant a

csatorna partjára. Csak futtában zavarta el a még mindig szepegő fiut, hogy fusson a halászközt, mert alighanem kiszökött a tóból a Lángi remete!

Ezzel elkezdődött a háromnapos halászkaland. Alig fedezte fel a bakter a csatorna vizében békésen rigatózó remetét, már fel is tüntek rohanvást a halászok, akik minden szükséges holmit magukkal oipektek, hogy végre leszámoljanak ellenfelükkel.

A másfélméteres vízben, alig a felszín alatt, ott pihent a szörnyeteg. Szakavatott halászok szerint legalább két és fél méter hosszú volt s mozdulatlanul libegett. Fölötte a víz tele volt úszó kacatallal, annak jelétül, hogy az őshal még üldözői előtt sem tagadta meg magát és

*jóétvágyal elfogyasztott néhány gyengehusu idei kacsát,*

amelynek nyene élvezetéről amugy is híres volt.

A halászok közeledtére hirtelen megmozdult s olyan sebességgel kezdett vágatni a csatornában, mint egy versenyző motorosónak. A víz széles hullámokban csapódott fel körülötte, úgy vágatott dél felé. A parton üldöző halászok hamarosan kifáradtak és lemaradtak, csak annyi erejük maradt, hogy egy biciklis legényt elküldjenek Sárkeresztúrra, ahol

## A zsákmány elmenekül

A másik hálósegítő legény átkanyarodott s szigonyára tűzve vitte magával a hálót, hogy most már biztosan belekerüljön a vén nádi csirkefogó. A következő pillanatban azonban történt valami, amire senki sem számított.

A rejtett ödu körül hirtelen felforrott a víz,

*a kutató legény derékig kilődött a vízből*

s nyögve zuhant a kifeszített háló közepébe, magával rántva a másik két legényt s a végzetesen összekakadt hálót. A fátylak fénynél egy pillanatra látkak és őshalat. Zöldesszürke háta, széles koponyája hasította a vizet s apró szemével szinte gonoszul

a Kajtori csatorna a Kis csatornával átöm gasabb Nádor csatornába, vagy népszerű a Sárvizbe. A biciklis legény megelőzte a remetét, amely megszimatozhatta az üldözőt, amelyik alkalmas partzuga resztur vállalkozó szellemű ifjúságát sikertek alatt fellámszni s néhány perc mu csináltak is a gátat, amely a bakok közé szett deszkákból, sövényfonatokból és zsúr állott.

### A HARCSA SZÉTROMBOLJA A GÁTAT

A felriasztott alkalmi halászság aztán d san várta a szökevényt, hogy menjen át a dályukon, ha tud. És a remete jött is. Mót módjára vágatott előre a vízben s akkor pant meg, amikor az alkalmi gát elé ért

*Faltörőkösszerien orrával nekiment a remete*

Mire a bámosé diszörség felcsodott, katrészei is uszni kezde lefelé a vízben, a lanul eltűnt remete után. Néhány óra mulv keztek a gyalogos halászok. Az első nap a el, hogy gondsan átkutatták a Kiscsator Persze, a remete nem került elő.

Még éjszaka megindult a hajtás fály. Alig három kilométert haladtak, amikor egy turi ismerős izgatott telefonja nyomán is a helyszínre érkezünk, hogy szemt gyünk a hirhét „halak ősapja” üldözése kor már átkeltek a halászok a csatornán és lóval haladtak lefelé. A parton fátylak lob kétszáz ember kísérete kísérteties csendben pélyes külséjü menet, mely lassan, de haladt a remete felé.

A csatorna teljes szélességében kihuz előtt két halászegény haladt csaknem nyaki ben, kezükben szigonyforma szerszámmal, kutassák a part zugait. Hajnalodott már, a egyik legény megállt. Még a légezt is szorult az emberekbe, amikor intett, hogy odut talált a víz alatt. Szigonyával kezdte a lyukat s izgatott szemmel hunyorított ki

*— Megvan. Itt lapul!*

nézett a partra. Aztán nekifurta magát a v elisistergett.

A két legényt úgy kellett kihuzni a együtt. Aki közvetlen érintkezésbe került tével, az szép emléket visel egész életébe combjáról és lábszáráról úgy leborotválta farkosapással a bőrt, hogy néhol a hús is v

A sérült legény, aki sántikálva küzdötte háromnapos, páratlan halhaborút, keserü gyezte a parton:

A vízből mégegyeszer visszazétt a Úgy vélem, hogy rohögött valamennyiünköt Hát az meglehet!

## Előleg

Irta: SZALAY LÁSZLÓ

Üsillaghullásos augusztus haván, görögdiennyét etünk a temetőben... Avaz Ince, a részeges irnokfi, Boreca Jóska, aki az apját és Genedics Palkó, aki az anyját se ősmerte — meg tökéletlen jómagam.

Ott laktunk a részeges irnokfiéknál, egy sárral kitapasztott baromfióban — a temetőben... És egyébként is temetődiákok, gyászdal kántálók voltunk. Csak télen laktunk a tyúkólaban... Így nyáron a temetőben táboroztunk, a lombsátras sírok között... S csak akkor menekültünk az oszlopok cinterem alá, mikor a zápor a nyakunk közé szakadt...

Hogy mi az a cinterem?... Az a négy lábú tető, ahonnet a pap havas vagy esős időben a megboldogult után hajigálja az emlékeztet kézigránatait...

Temetődiáknak nehéz a sorsa... különösen tavasztól őszig... Dologidőben. Mikor a makacs magyar a szentnek se akar meghalni...

Előbbre való a szőlőnyitás, aratás, répakapálás — azt mondja, — meghalni réretek szüret után is... Mikor már mindent betakarítottam...

Azzal persze nem sokat törődik, hogy a temetődiáknak meg tavasztól őszig is csak élni köl, kénytelen tyúkot meg gyümölcsöt cenni, hogy elvegetálhasson az ősi természetig...

Segíts magadon, az Isten is megsegít — mondtuk — és rövid botjainkkal elindultunk tyukvadászatra...

A gyászkeret ott feküdt a város szélén... Sőt három ueca határolta... A környék tyukjai reggeltől estig ott kapirgáltak a sírok között...

Csak ki kellett választani a legkövérebbet... És meghajítani a bottal... A másik negyedórában már lobogott a tűz „Unoka Lóri élt 65 évet” sirja mellett és rotyogott a tyukoeka a bgráoshan...

Azért pártoltuk Unoka Lóri sirját, mert ő bokrok által sűrűn körülvevett, elhagyott mély völgy borongó alján szendergett... Ahol rejtve maradt a bogrács: t hevítő lángok bűnös fénye és a fársadalmat nem éppen hízlelve érintő szóbeszéd...

Kosztban és kvártélyban hát nem szenvedtünk

hiányt, — dinnyét is csórtunk éppen eleget, — csak egy nagy baj volt: közeledt szeptember s nekünk nem volt tandijra pénzünk...

Boreca Jóska halvány célzásokat tett, hogy menjek haza és kérjek az apamtól... Mert én ugyis csak olyan műkedvelő koldusdiák vagyok...

— Szó se lehet róla!... Nem azért álltam koldusdiáknak, hogy ha szorul a kapca, hazaszaladgáljak pénzért!...

— Az istenfádat, hát mond meg legalább, mi csoda gyönyörűséget találsz a kinlódásban?...

— Ezerszer többet, mint ha a kávé az ágyamhoz hozná!...

— De magyarul hát meg!...

— Ilyen szerencsétlen kérdéseknek, akik a nyomorúság almán jöttek a világra, ilyesmit megmagyarázni nem lehet!... Csömört kaptam!... Értitek?!... Csömört!... Undorodást minden iránt, ami kiváltság és jólét!... Az ilyen folséges birkatürellemmel szenvedő szerencsétlenekért, mint aminők ti vagytok!...

— Mindig hangoztattam, hogy hiányos az eszed!...

— Te szemétdomb csicsókája: érzed te a szenvedés nagyszerű elmélyedését?...

— Érti az ördög!...

— Hát nem is érezheted... Fülörlől kell jönni a ti segítségeteknek — a szereteteknek, — azoktól, akiket ti gyűlöltök, — s akik meghajolnak a ti szenvedéseitek nagyszerűsége előtt, — az ő kifinomult lelkük, tudásuk és szellemi fölényük által!...

— Oszd akadt már ilyen?...

— Akadt!... Jézusnak hívták!... Az ördög királyságot ígért neki s ő meghalt értetek!...

Elkészítettük a haditervet, hogy hogyan harácsoljuk össze a tandijunkat... A negyvennyolc forintokat... Mert ennyire volt szükség mindössze... És kióvakodtunk a temetőből, mint a zsákmányt szimatoló éhes farkasok...

Sorra látogattuk a halál kaszájára megérett öregeket... Akikről tudtuk, hogy egyedül örök a házat, mert a többiek künn vannak a tanyán vagy a város körüli szőlőkben, földekben...

— Jó napot adjon Isten, Lajos bácsi!

— Fogadj Istent, öcsémé!...

— No, mire végzi ilyen nagy egyedül

ban?...

— Hát csak így üldögelek, oszt gondolko

gambal!...

— Nagyon jól vagyom!... Szolgáljon eg

re!...

— Hát ti, öcsémék?... Hogy ért engem e

cse?!...

— Hát csak elgyüttünk, Lajos bácsi!

akik ráörösek!... Probláni!...

— Azt hát: próbálni!... Végig tiszteltül

érdemesebb élemedettek, oszt próbát ta

Csakis!...

— Micsodát?... Hát aminőt temetődiák

hatnak: Gyászdalpróbat... Hát!...

Megrettent az öreg, meg a düh is előn

— Hujnye az apátok! Gyászdalpróbat?!

— Azt, azt!... Elpróbálunk egy-két ének

amelyik a szívét leginkább megfogja, azt f

zük a noticunkba!... Hát!...

— A jóreggel az apátoknak, engem un

remitetek, nem akarok én meghalni!...

— Hát úgy is jól van!... Mi nem erőse

a próbát!... Vessen mindenki a maga lelki

— Nem vót ez még soha, mőte az esze

dom!...

— Nem hát!... Igen jól mondja!... Most

törvénybe Skóciában!...

— Mi a rossebet?...

— Hogy eztn nem a kántor a legnagyobb

hanem az egyházi tag, aki fizet!...

— Hogy hogy?!

— Ugyhogy az egyházi tag a pénzéért, ma

delheti meg a gyászdal!...

— Ahun van-e!... Ujabb szabadság!...

— Ahhát, — de nem kötelező!... Mer

mindegy, hogy mit és hogyan énekeljünk, a tességén, — aki a lelkét csak úgy vetkezi le, felhárulni, annak a kántor mag boldog ki h

semmitmondó gyászalt. — mi meg csak e

getjük valahogy ugy-e, mert muszáj?!

— Fékom, fékom, — hát osztán mondja

# Szász Pál dr. érdekes nyilatkozata az időszerű politikai kérdésekről és az erdélyi magyarság új feladatairól

Kolozsvárról jelentik: Szász Pál dr. szenátor, az erdélyi magyar kisebbségi életnek vezetője pénteken Kolozsváron járt, ahol sajtónyilatkozatot adott. Szász Pál dr. az erdélyi magyarságot érintő aktuális kérdésekről, mint az állampolgársági rendelet, a céhek elismeréséről szóló javaslat, a tanácsok felállítására és a népközösség munkásságáról, stb. nyilatkozott és szavait bizonyára élénk figyelemmel fogja kísérni az erdélyi magyar közvélemény.

## AZ ÁLLAMPOLGARSÁG KÉRDÉSE

Szász Pál dr. rendkívül nagy jelentőséget tulajdonít az állampolgársági rendelet törvény-

— Ismerjük a hontalanok kálváriáját, — mondotta a szenátor —, akik 1924 óta a jogtalanok egész sorozatát viselték. Most lehetőség adódik arra, hogy állampolgári jogaik közé jussanak. Gyakorlatban azonban csak akkor bír kellő értékkel a törvényrendelet, ha a magyarság komolyan veszi és haladéktalanul megteszi a szükséges lépéseket. A magunk részéről mindent elkövetünk, hogy a Népközösség szervezeten keresztül a törvény ismertetésére, a legkisebb magyarul lakta faluig. Kérem azonban minden magyar lapot, szólítsák el olvasóikat, hogy —, ha tudnak olyan ismerősről, akinek rendszeresen a román állampolgársága — világosítsák fel a teendőkről. A társadalmunknak meg kell mozdulnia ahhoz, hogy jogainkat érvényesíthessük.

— Pontos adataink ugyan még nincsenek, de hány embert érint a törvény, de az eddigi átvéttelek számítások alapján körülbelül százezer magyar hontalantól beszélhetünk. A belügyi alminiszter úr kijelentése szerint a szükséges összeírás során, amelyet azonban csak idején nem fejeztek be, mint egy 30 ezer magyar családfő jelentkezett. Ha csak háromszorozzuk, akkor is megközelítjük a száz-

— Van-e már sokan megrendelők?!

— Előfizetők, Lajos bátyám, — előfizetők!...  
— Hát mondjuk: előfizetők!...  
— Bizony, hogy vagynak!...  
— Még hogy!...  
— Többben, mint gondolná!...  
— Ahun-e!...  
— Az öreg Gózon teszem azt, a 77-ik zsolttárra...  
— Hát elő!... Fiuk!... Kezdjük!...  
„Ki gyűjtja meg ezeket, az örökös tüzeket.”

— És elénekeltük az öregnek olyan szívhez szóló, hogy még a rablógylókat is megkönnyeztette na...  
— Hát megálljatok csak: a Modok a földvédelem, az árvízvédelem, megrendelte-e már?...

— Előfizette, Lajos bácsi!... Előfizette!...  
— Jó jó, — hát szóval, előfizette?...  
— Igenis, előfizette!  
— Osztan melyiket fizette elő?...  
— Az ötvenegyediket!... Fiuk!... Kezdjük!...  
„Határát a nagy tenger megtartja...”

— Hm... Hát mondd, a huszonhatodikát még megfizették elő?

— Hát szerencsése van: Még nem!... Fiuk!...  
„Látom szemem előtt kegyelmességedet...”

— Hát osztán mennyi az az előfizetés?...  
— Annak, amennyit összesen szánt, a negyedsze!... Ha teszem, 20 forintot szánt, hát 5 font. Ha 30 forintot, hát 7 forint 50, — ha negy-

— Megállj már!... Tíz forintot szánok!...  
— Akkor 2 forint 50...  
— Hát jó... Előfizettek kettő ötvennel... De az én kitégyetek ám magatokrát, — értitek-e!...

— Nem köll aggószkodni!...  
— Ehen a pénz!...  
— Köszönjük!...

— Két délután összebogarásztuk temetsi énekelő-

— Két délután összebogarásztuk temetsi énekelő-

— Két délután összebogarásztuk temetsi énekelő-

— Két délután összebogarásztuk temetsi énekelő-

— Két délután összebogarásztuk temetsi énekelő-

— Ugy látom, ez az utolsó alkalom az állampolgárság megszerzésére. Ismeretes ugyanis, hogy az ezzel kapcsolatos legutóbbi rendelkezések csak a naturalizálásról beszéltek. A mostani rendelet törvényhez tartozik a Nemzeti Újjászülés Arcvonalába történt belépésünket megelőző tárgyalás. A kormánytól ugyanis akkor azt kértük, hogy

a népiújhöz tartozó hontalanok a románokhoz hasonló feltételek mellett nyerhessék el az állampolgárságot.

A január 17-én létrejött egyezmény során a kormány kötelezettséget is vállalt, amit most be is tartott. Különös gondot kell fordítanunk a jelentkezések körülményeire és azok során előadódó sérelem azonnali orvoslására. E célból a népközösségi tagozatok megkapták a szükséges utbaigazításokat és az érdekelteket felszólítottuk, hogy minden egyes esetben azonnal forduljanak a tagozati irodákhoz.

## A SZAKMAI SZERVEZETEK.

Szász Pál dr. ezután a céhek elismeréséről szóló törvényjavaslat kérdésére tért át.

— A képviselőház július 10-iki ülésén — mondotta a szenátor — a kormány betérjesztette a céhek elismeréséről, a céhek nemzeti tanácsának létesítéséről és a szakkamarák felállításáról szóló törvényjavaslatot. A népközösség a törvénytervezetet nyomban lefordította és megküldte tagozatainak, hogy azok az összes magyar foglalkozási ágak vezetőinek bevonásával tegyék tanulmány tárgyává és szólnak hozzá egy általánosságban, mint részleteiben. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet hasonlóképpen járt el. Ebben a kérdésben az volt az elvi aláspontunk, hogy népiújhöz egyetemet érdeklő ügyeknél kikérjük az érdekeltek véleményét. A javaslatok beérkezése után a népközösség vezetőse, illetve a parlamenti csoport meghozza végleges határozatát, amit érvényesítenünk kell. A vezérlő szempontokat azonban már most lezögezhetjük:

Szakmai szerzett jogaink biztosítása, illetve kiszélesítése. Mondhatnánk, további jog-

A magyar foglalkozási ágak rendelkeznek bizonyos régi szakmai szervezetekkel, ezeknek érin-

tetlenül kell maradniok. E célból szükségünk van alapszabályaikra, szervezeti életük leírására és így tovább. Másrészt viszont azt akarjuk elérni, hogy az új szakmai rendszerben minden vonalon külön etnikai egységet alkossunk, külön vezetőséggel. Sajátságos kérdéseink teszik ezt szükségessé.

## NEMZETVÉDELMI CÉLOKRA ÁLDOZATOT KELL HOZNI.

Szász Pál dr. ezután a határozónak felállításáról szóló törvényrendeletéről beszélt és kifejtette, hogy a törvény végrehajtása során már eddig is sok sérelem fordult elő.

— A kérdéssel — folytatta érdekes nyilatkozatát Szász Pál dr. —, már tárgyaltam illetékes kormányintézőkkel és most a sérelmeket tárgyilagosan formában a miniszterelnök ur elé terjeszttem. Olyan igazságos megoldást keresek, amely a magyar családok életlehetőségét nem teszi kétségessé. Tisztában vagyok azonban a tényekkel.

Nemzetvédelmi célokra áldozatot kell hozni és ez alól egyetlen állampolgár sem vonhatja ki magát.

Attérve a népközösségi munka kérdéseire, Szász Pál dr. a következőket mondotta:

— Állandóan járom a vidékeket és látogatom a gazdaköröket. Utjaim során, amely kitűnő alkalom a széles néprétegekkel való érintkezésre, minden vonalon azt látom, hogy népiújhöz megértéssel fogadják vezetőinek munkáját.

A népközösségben ideállo társadalmi szervezettel látja, amely nem függ politikai helyzetek alakulásaitól s amely hivatott a magyarság valamennyi életkérdésével intézményesen foglalkozni.

## NÉPI KATASZTER FELÁLLÍTÁSA.

A Népközösség megalakulása után a sajtóban és közvéleményben sok szó esett arról, hogy a Népközösség egyik fontos feladata lesz a romániai magyarság nagyságának számbavétele. Ez Szász Pál dr. szerint csak a népi kataszter felállításával valósítható meg, azonban ezt a munkát sok körülmény akadályozza.

— Sajnos, — fejezte be nyilatkozatát Szász Pál dr. — sok helyen, különösen kisebb végrehajtó közegek, nem mindig értenek meg. A kormány rendszerint jóindulattal támogatásáról biztosít, ilyen irányban rendeleteket is ad ki, de amikor végrehajtásra kerül a sor, a kellemetlenkedések egész sorozatával találkozunk.

Rengeteg időt és munkát vesz igénybe az ilyen sérelmek esetenkénti számbavétele és az azt követő eljárás. Ezek a hatósági visszaélések egyes vidékeken olyan gyűlölködést teremtenek, ami aligha államérv. A magunk részéről mindig tanujelét adtuk alkotmányos szellemünknek s békés élni akarásunknak. A kormány is látja ezt, éppen ezért hinni akarjuk, hogy egyszer és mindenkorra véget vetnek egyes közegek ilyen irányú magatartásának.

## Váratlanul elhunyt

### Schuschnigg exkancellár fivére

A hagyatékban nem találták meg az elhunyt által állítólag őrzött politikai iratokat

Amszterdamból jelentik: Schuschnigg Gyula, az osztrák exkancellár testvéröccse rejtélyes körülmények között halt meg a hollandiai IJuisban. Schuschnigg Gyulát az Anschluss után nyomban letartóztatták és egy koncentrációs táborba internálták. Négy hónap után sikerült a táborból elmenekülnie és Hollandiában telepedett le, ahol IJuisban élt egy telepen, amelyet az utrecht katolikusok tartanak

fenn kétszáz emigráns számára. Pénteken hír érkezett Amszterdamba, hogy Schuschnigg váratlanul meghalt és eddig a halál okát nem tudták megállapítani. Schuschnigg birtokában számos okirat volt, amely az Anschusst megelőző cselekményekre vonatkoztak, de ezek közül a hagyatékban egyet sem találtak. A holttestet fel fogják boncolni.

## Augusztus 31-től szeptember 11-ig tart az ideai budapesti Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár

Budapestről jelentik: Végre kialakult az aug. 31-én kezdődő és ezúttal rendkívül nagyszabású Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár programja. A vásár, mint minden évben ezúttal is elsősorban a kisipar legújabb produktumait ismerteti meg a közönséggel, látványos keretek között és rengeteg tanulságot nyújtó módon, külön csoportjai pedig egész rendkívüli, de mindig szerlelet telenteles módon ismertetik meg a látogatókat egy sereg újdonsággal és újítással. Az ideai külön csoportok: egészen nagyszabású rádió kiállítás, a modern konyha újzereszközökének és gépeinek bemutatása, a gyűjtemények gyűjteménye, a legújabb találmányok kiállítása és gyakorlati bemutatása, az állandó asztalterítési, főző-

befőző és recept versenyek. Csak természetes, hogy az ilyen nagy arányú vásár és kiállítás iránt maris óriási érdeklődés nyilvánul meg annál is inkább, mert ez az alkalom a magyar közlekedési eszközökön 50 százalékos utazási lehetőséget biztosít a látogatóknak, akik a külföldi vonalakon is igénybe vehetik a részükre ezúttal is engedélyezett igen jelentős menetdíjkezdményt és vízmenteslen léphetik át a magyar határt.

A külföldiek részére már augusztus 21-én életbe lépnek az utazási és vízmenteslenkedmények, a kedvezmények igénybevételére jogosító utazási igazolványokat pedig már a közeli napokban árusítani kezdik az összes utazási és menetjegyetírók.

## Erdélyi bolyongások

Körösi Csoma Sándor,  
a világhírű ázsiautató  
szülőházában

Zágon, Mikos Kelemennek, Rákóczi Ferenc egykori erdélyi fejedelem hűségese kíséretének szülőfaluja a háromszéki fennsík csücskében fekszik. A lapályt elzáró hegyek közel vannak, erdőségük Zágon is hűsíti és a forróság sohasem olyan elviselhetetlen a hegykoszoru tövében, mint másutt.

A lélekszám meghaladja az ötezet. Zágot két nemzetiség és három felekezet lakja. A lakosság túlnyomó része magyar, csekélyebb része román. A három felekezet: református, katolikus és keleti ortodox. A reformátusok vannak legtöbben, aztán következnek a katolikusok. Legkevésbé vannak az ortodoxok. A két első felekezet hívői magyarok, az utóbbi románok. A református és katolikus templomok évszázadosak, ámde a román templom sem fiatal. A körötte levő temetőben vannak sírkövek, a melyek az ezeréheszáz éves eljéről valók.

## A FALU HÁROM HIVATÁSOS KOLDUSA

A falu rendes, mutatós. Háza csinosak, tiszták. Sok közte nagyon régi és nemzedékeken keresztül öröklődött apáról fiura. Zágon jómódu falu, gazdag falu. Megélhetését három főfoglalkozási ág adja: bortermelés, mezőgazdaság és erdőművelés. Úgynevezett nagyon szegény ember nem található. Három hivatásos koldus tűrhető megélhetését találja ott.

Iparosa Zágonnak éppen annyi van, amennyi a lakosság számarányához mérten szükséges. Van több fűszerüzlet, néhány korsmája és két-három mézszárszéke. Pékje azonban egyetlenegy sincsen. Zágonban mindenütt otthon sütik a kenyeret. Aki ezt nem akarja, az Sepsiszentgyörgyről, vagy Kolozsvárról hozat magának cipókat.

A takaros községhezá mellett van emeletes állami iskola magyar és román tagozattal. A közegészségügy kielégítő. A modernül felszerelt orvosi rendelőt állandóan sokan látogatják. A kapott tanácsokat megszívlelik.

— De azért baj mégis van — hallom, sőt van több fogyatékoság is.

## AZ EGYKE ÁTKA

Nem kell ezeket a dolgokat sokáig firtatnom, hogy megkapjam a magyarázatot.

## Az út, mely gyalog félóra, gépkocsival mástélóra

Nem abban az irányban megyünk, amelyben jöttünk. Zágot úgy körül fogja a kisebb-nagyobb falvak raja, mint a csibék a kottlót. Nagyborosnyó, Kisborosnyó, Felsődobolj, Alsódobolj, Papole és még egy csomó. A legtöbbet látni is, amint az ember elhagyja Zágon házáit. Csak éppen Papole a láthatatlan, mert a hegyen túl fekszik. Éppen ezért erre vagyok a legkíváncsibb, mert hallom, legközelebb van.

— Papole felé megyünk? — kíváncsiskodom.

— Papolera — és nevetnek — az út autóval másfél óra. Oda csak gyalog lehet menni és pedig harminc perc alatt.

Petsze, a hegyen át vezet a gyalogut. De mi a benzines kocsival nem kerüljük meg a hegyet, hanem kiérve a községből nekivágunk a síknak.

— Vigyázat, — kiáltom hirtelen — belemegyünk a vízbe! Hová lett innen a hid?

— És az előttünk kanyargó patakra mutatok.

Körösvos barátom kacag:

— Ne gondold, hogy a hidat elvitte a tavaszi áradás. Sohase volt itt hid. Vagy ezer esztendeje lakott hely Zágon és ezt az utat is azóta használják. Keresztülmegy a kocsit a Zágon-patak vizén, de ezer éve nem tartották érdemesnek, hogy megcsinálják a hidat. Ilyenkor száraz időben legfeljebb kerékgagy kerül a kocsit a vízbe. De tavasszal, meg ősszel a nagy eszések alkalmával, akárhány szekert fordít fel a patak, sőt állat és ember is pusztul itt évente. De azért a világ minden kincsért sem csinálják meg a hidat.

Ez a falu konzervatívizmusa. Az ősapáknak sem volt itt hídja, minek volna hát a dűdunokáknak? Pedig egészen a patakig nyulik a Hegyfarkok nevű erdőborította csücs. A zágoniak orra előtt a fa és a sok kő. Jóformán semmibe se kerülne a hid. De csak vállat vonnak. Bizonyára úgy gondolkoznak, ha ezer évig jó volt az út hid nélkül, a következő ezer esztendőben is jó lesz.

— Ezek a hibák és fogyatkozások azonban nem ki zárólag zágoniak, megvannak majdnem minden székelly faluban. A székelység bizony kezdi nem szeretni a gyermekáldást. Divatossá lett az egykerend-szer és azért lábra kapott az anyajelcsinálás. A hatóságok ezt szigorúan üldözik, de teljesen kiirtani nem tudják, mert olyan ügyesen és titokban csinálják, hogy nem lehet rájönni. Most aztán felvilágosító előadások tartásával ügyeznek a székelly családokat rávenni, hogy Isten áldását, a gyermeket ne dobják el maguktól a megszületés előtt. Hogy mennyire rákfenéje a székelységnek az anyagi ékek hamis kiindulásából eredő gyermekirtózat, mutatja az a körülmény, hogy a július első napjaiban Csik-szeredében tartott katolikus nagygyűlés a gyermekvédelem és sokgyermek jegyében folyt le.

— És a nép másik fogyatkozása? — kérдем.

— Bizony ez jellembeli rákfené. A régi székelly férfias erények erősen megcsorbultak, fényük megkopott. Lábura kapott a székelly nép között az árulkodás, vagy az egymásra irigykedők névtelen feljelentésekben, nem egyszer pedig névaláírással is közlik a csendőrséggel, hogy ez, vagy amaz ilyen meg amolyan államellenes kijelentést tett, vagy törvényellenes cselekedetet követett el. A legtöbbször kideült ugyan a feljelentés alaptalansága, de addig sok meghurcoltatásan megy keresztül a feljelentett. Számos példa van rá, hogy a székelly még a papja és a tanítója ellen is koholt vádakat tartalmazó feljelentést tesz, ha az illetőre valami miatt neheztel. A Magyar Népközösségre vár a feladat, hogy lezsongtassa erről az eltévelyedéssel a székellyiséget és visszanevelje a régi erkölcsökre.

Bármilyen vendégmarasztaló is volt Zágon, mennem kellett. Lelkemben hallottam Erdély hívását, csengett bennem különböző erdélyi hegyek szava: én is itt vagyok, én is szép vagyok, gyere, mert a szellők szárnyán eljutott hozzám vágyad, sóhajtsd, hogy engem is látni kívánsz.

— És mentem.

Újból beültem a gépkocsiba, amely Zágonba hozott és amely most elvisz ebből a kedves környezetből.

Még mindig erről beszélünk, amikor már régen kikászálódunk a Zágon-patak vizéből és három kilométer elhagyása után barátságos faluba érünk. Úgy gondoltam: barátságos falu és bizony ráfálatam, mert máris mondják nekem a község nevét:

— Barátos.

A másik uccában megint hallom a szót és egy kertben álló fehérre meszelt házra nézek, amelyet mutatnak:

— Barátosi Balogh Benedek szülőinek háza.

— Itt született a nagy ázsiai utató, — érdeklődöm fölvilanyozva — ebben a házban?

— Nem, itt csak nevelkedett. Születni amott született.

A kispatak előtt megállunk és ott hagyjuk az autót, amíg szétnézünk. Néhány lépéssel odébb a park egyik oszlopán lóg a román és magyar nyelvű figyelmeztetés:

— Itt székkel megállani tilos.

Aggodalmaskodom, de úrvezetőnk megnyugtát:

— Először is nem az oszlop mellett állunk, hanem odább és másodsor járművünk nem székér, hanem autó.

— És valóban a dologból nem lett semmi baj.

Kovácszán országos vásár van éppen. Mindazt a sok szokványos holmit, amellyel a bányászok vásárokat elárasztják, itt is láthatom. Ezenkívül rengeteg székelly szóttest és főleg kovácszai és zabolai házilag készült gyapjuszövetet. A legszebb minták. Singje — itt még ezt a hossz mértéket használják — negyven lei.

Megállok egy bajszos székelly szekere előtt. A szekéren vagy kétésfél méter tűzifa. Kérdelem, hogy mennyi.

— Hatszázharminc lár, — mondja — de hazavitellel együtt.

## KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR SZÜLŐHÁZÁBA

— És a távol felé lendül barátom karja egy ék felé csücsösödő templomtorony felé.

— Ott született. Lécfalván.

Barátos után következik Páté, majd újabb három kilométer után a régi Körös, amelyet vagy tven év előtt Csomakörösnek kereszteltek el.

Az autó hirtelen fékez és prűszkölve megáll. Kicsiny ház előtt vagyunk. Fala fehér, csak az alja halványkék. Szép ez a hófehér szín és a bárándos halványkék. A két szín Szűz Mária köntös emlékeztet.

A kicsiny ház előtt tetős pad. A fedett part tűz napugárban és permetező esőben is békés lehet üldögni. Az udvarra galambducsok szökkennek. A kapu bizony az idő megbarnított sötét it-ott megrepezette. Nem csoda. Sok nyári és telet, forróságot és fagyot, szelet, zivartartott már ez a kapu. Faragott bálványfáján ott hi keletkezését az évszám, 1870. Hol van már az amely a biciklit tartó kezét a faragásnál vezeti. Már a faragó kést is régen megetté a rozsdá. letlen bicika lett belőle penge nélkül, azaz semm A hitattal lépek a kicsi házikóba.

Nagy ember látta meg benne Isten napvil. Körösi Csoma Sándor.

Imádkozni szeretnék, amikor levett kalappal kan belépek a kicsi szobába, amelyben ez a néha rasztgyerek született.

Szűk volt neki a ház és szűk volt az udv. melyen — miután megtanulta a járást — játszott. Szűk volt neki Körös és Nagyenyeden és tingán keresztül, ahol rengeteg tudományt sz magába, nekivágott Konstantinápolyba és onna végtelen Ázsianak, hogy megkeresse a magyar lakóhelyét. Magával vitte magyar, német, szláv, zsa, arab, hindu és angol nyelvtudását. Ez a r gya szá elfért a koponyájában. Ezenkívül mi egyéb úti felszerelése egy bot volt, amelyet N enyéd határánál vágott magának. És eljutt meszse Tibetig, ahol poggyszát szaporította: beti nyelvet. És aztán következett Dardzsil ahol — mikor már azt hitte, hogy közeledik o hoz — 1842-ben meghalt.

Mi magyarok büszkéek vagyunk Körösi C Sándorra, de tudomány munkáját nálunknál kal jobban értékelik az angolok. Bámulattal em nek róla és tibeti nyelvtantát és tibeti szótárát is használják.

Körösi Csoma Sándor egyik távoli leszárm rkonáé a ház. Hallgatom szavait. És búcsúzásul legen megszoritom a kezét. Ezzel akarom hála fejezni a Csoma-nemzetségnek, amely a ma nemzetnek és az egész egyetemes tudományak nagy lángész atott.

Mikor kikövetkezzük a kapun, újra megn az évszámot. Négy évvel Körösi Csoma Sándor letése előtt készült. Mestere valószínűleg a nagy dós apja volt.

Újra berreg a motor és száguld az autó. egyformának tetsző székelly falu után követ Kovászna. Hires furdó volt évszázadok óta é ma is. Szénsavas, vasas, kénes vize páratlan gy hatása. A csodaforrások több tulajdonos birtk vannak és mindenki fürdőt tart fenn. Azt hinné ember, hogy ebből versengés támad, amelynek nyét a község élvezi. Dehogy. A fürdőtulajd sok kartellbe léptek és egyformán magasnak ta a fürdők árait. Hanem ennek ellenére Kovászna fölt bányászokkal, erdélyiekkel, és főleg ókirály beliekkel. Különlegessége a mofeta, száraz szér gázás fürdő, amelybe a fürdőzők felöltözve lépne portozatlanul állanak világos zárt kamrában mzdolnak. A nők nem kedvelik ezt a fürdőt, a a fürdőben nem szabad mozogni, gesztikuláln főleg beszélni.

## Székely agyafurtság

Sokallom. Alkuszunk. Megegyezünk ötszáz vanban.

— Hol lakik az úr, — érdeklődik a székelly

— Temesváron, — fejelem kurtán.

— Oda nem vihetem.

— De megalkudtunk.

— Hát akkor az élelmézt az úr fizeti, ne

és a lónak, oda-vissza.

— Ez nincs a kikötésben. Paroláztunk, sz

— állnia kell.

Sunyin maga elé bámul a székelly. Aztán h len megélnküli és a tenyerével nagyot csap a cő ján feszülő harisnyájára:

— Igazság! Nekem azonban Háromszékme határán túl nem szabad fuvaroznom. Mihelyt k nálja az úr, hogy tovább mehessek, azommód i lunk.

Erre aztán önként visszaléptem a vásártól

— De azért az áldomást megfizethesse az

— szól a székelly, — mert az alku megvette.

A közeli korsmában együtt bekaptunk fél

bort.

Kubán E

# A déltiroli népköltöztetéshez

Írta: JAKABFFY ELEMÉR dr.

Ötven tíz esztendeje, 1929. augusztusában, Karlsbadban üdülő barátom megküldötte a „Deutsche Tageszeitung“ (Karlsbader Blatt) 160-ik számát, mert különösnek találtam ebben a lapban Karl dr. v. Loesch, „Institut für Grenz- und Auslandsstudien“ igazgatójának bírálatát olvashatva egy svábon elmondott beszédéről.

Karlsbadi beszédemben ugyanis a többek közt arra kértem a bánsági svábokat; igyekezzünk, magyarokkal együtt haladni a kisebbségi jogok biztosítása érdekében és ne himnuszban reménylünk a német birodalom támogatásába, mert a történelem azt tanítja, hogy germán nagyhatalmak közegazdasági vagy világpolitikai okokból egyes német államokat áldozatul dobtak. Például hozza, hogy 1848-ban az osztrák császárság a Vojvodinát és ezzel a szerbeknek adta ki a bánsági svábokat, a bismarcki kárpádig a hármasszövetség biztosítása érdekében emelt gátat a magyarországi kisebbségek, békés asszimilálódása ellen. Loesch doktor ezt a megállapítást kihasználva, ezért írta meg a Deutsche Tageszeitungban, amelyben figyelmeztetett, hogy a svábok többség meg nem történhetik, mert a német és kormányzatát új szellem hatja át.

Még 1922-ben, tehát a nemzeti szociálistizmus elterjedése előtt írta, hogy a tények, amelyeket azóta tapasztalunk, meggyőzően mutatták: Loesch tanárának van, a néptörödékek feloldozása a birodalom részéről a jövőben meg nem történhetik és a köréje csoportosultaknak az a bizonyos tény, hogy immár nemcsak a német Volkstum és a települési terület a fontos, hanem az élettér, a Lebensraum is kidolgozást és köztudatba juttatást igényel.

Érdekes, hogy ez a három fogalom fontos szerepet játszik a nemzeti szocializmus politikájában a németek expanzív megnyilatkozásaihoz, hol a másik jut előtérbe, amilyen politikai tény indokolásra szorul.

Most, amikor a déltiroli németiség ügye világszerte nagy feltűnést keltett, meg kell állapítanom, hogy a néptörödékek valamilyen sorsváltoztatás előtt sejtették mindazok, akik a német szakirodalmat figyelemmel kísérik.

A német nemzettörödékek minden megnyilatkozását és sérelmét számontartó folyóiratok közül a legkiválóbb, a Bécsben megjelenő „Nation und Staat“.

Ez a folyóirat, a népkisebbségi eszme, illetve a népiség gondolatának legelőkelőbb szócsové, amely általában a kisebbségi problémákkal, a különböző kisebbségek kérdéseivel és helyzetével, de elsősorban az összes európai német népcsoportok helyzetével és törekvéseivel magas színvonalon foglalkozik. A folyóirat havonta megjelenő számai az egyes országokban létező német népcsoportok helyzetéről és sérelmeiről külön rovatban (Die Lage) adnak számot.

Megindulásától, vagyis 1927. szeptemberétől 1936. májusáig minden számában tájékoztatót a déltiroli németiség helyzetéről is és talán egyetlen német néptörödéki sorsát sem eszeltte olyan sötét színekkel, mint éppen a déltiroli németeket.

1936. májusától azonban hiába keresünk csak egy sort is a Nation und Staat „Die Lage“ című rovatában a déltiroli németek helyzetéről. Ez a feltűnő jelenség gondolkodóba ejthette azokat, akik a kisebbségi sorsokkal behatóan foglalkoznak.

A legújabb hírek arról győznek meg, hogy a Volkstum, a népiség egy részének feloldozása valóban meg nem történhetik és inkább a Volksboden és Lebensraum áldoztatik fel.

Olyan jelenséggel állunk szemben, amellyel minden kisebbségi politikusnak kötelességszerűen foglalkoznia kell. Mert azok az okok, amelyek a déltiroli települési terület és élettér kiűrését indokolták teszik, más államok között is előfordulhatnak és így az a sors, amely a déltiroli németeknek osztályrésziül adatott, más kisebbségek részére is juthat.

A „Magyar Kisebbség“ 1938. december 1-én megjelent 23-ik számának vezető helyén a népcseréről írtam. Részletesen ismertettem a világháború alatt és után felvetődött népcserére vonatkozóakat, valamint az állami vagy magánintézmények igazgatósági tagjai, összeférhetetlen az ügyvédi hivatással a kereskedelmi és iparkamarai, a munkakamarai elnöki tisztség, a kereskedelmi vállalatoknál vállalt tiszviselői állás és azok a foglalkozások, amelyek az ügyvédi méltóságot és függetlenséget sértesítik.

## Új ügyvédi törvényjavaslatot készített el az Ügyvédszövetség

Két-három éves jelölti gyakorlat és kötelező ügyvédi vizsga. Tiszviselő nem lehet ügyvéd

Ügyvédszövetség állandó bizottsága elkészítette az ügyvédi törvény módosítását tartalmazó javaslatot, amely a jelenlegi 1931. december 1-én érvényes, valamint 1932-ben, valamint 1936-ban módosított ügyvédi törvényen lényeges változásokat tartalmaz.

A javaslat első szakasza szerint az ügyvédi tevékenység gyakorlásához szükséges feltételek: a) román állampolgárság, b) a köztudatban való elismerés, c) 24 év betöltött életkor, d) a román nyelv iránti és beszélni tudás, e) a doktori vagy jogi diploma, amelyet valamely belföldi vagy külföldi egyetem jogi kara bocsátott ki, valamint a jogtudományok elvégzését és az értségi leteljesítését igazoló bizonyítvány, f) előzetes három évi jogi gyakorlat két éves szakmára nézve, akik az ügyvédi kamarák jogutódjai oklevéllel rendelkeznek, g) ügyvédi vizsga, h) az ügyvédszövetség diplomájának bírálata az ügyvédi kamara területén való állandó jelenlét, i) ne forogjon fenn a méltatlanságnak és a közérdekeltségnek valamely a törvényben meghatározott esetben.

A javaslat a méltatlansági eseteket úgy határozza meg, mint az a jelen törvényben van, de az új törvényben megemlíti, hogy az ügyvédi tevékenység gyakorlásához szükséges feltételek közé tartozik az ügyvédi kamarák, magántanárokat és előadókat. Nem lehet ügyvéd az, aki miniszteri, helytartói, polgári, közszolgálati, tanácsosi, prefektusi, vagy bármi állami, helytartóságtól, megyétől vagy községtől fizetett állással bír. Kivétel képeznek az ügyvédi kamarák bizottsági tagok, valamint a hatóságok, intézmények ügyészei, a törvényhozó tanács

előadói, valamint az állami vagy magánintézmények igazgatósági tagjai. Összeférhetetlen az ügyvédi hivatással a kereskedelmi és iparkamarai, a munkakamarai elnöki tisztség, a kereskedelmi vállalatoknál vállalt tiszviselői állás és azok a foglalkozások, amelyek az ügyvédi méltóságot és függetlenséget sértesítik.

A munkakamarák jogügyi osztályánál alkalmazott ügyvédek a szakmai bíróság előtt magánfelek képviselőként nem vállalhatják.

A nyugalmazott volt tiszviselők nem lehetnek a kamara tagjai még akkor sem, ha a korábbi törvények hatálya alatt valamely kamara tagjai voltak. Ez nem vonatkozik azokra, akik csak átmenetileg töltötték be valami közhivatalt, vagy háborús rokkantság miatt nyugdíjazott volt tiszviselőket.

A kamara választmányának azon végzése ellen, amellyel valakinek bejegyzését elrendeli, vagy elutasítja az ügyvédi szövetség elnöke, fellebbezéssel élhet. A fellebbezés tárgyában a legfelsőbb fegyelmi bizottság dönt. Az elnök jogorvoslatra a választmányi végzésre felfüggesztőleg hat.

Az ügyvédjelölt tartozik valamely bejegyzett ügyvéd mellett effektív gyakorlatot folytatni és a gyakorlat első két évében csak a járásbíró és törvényszék előtt tárgyalhat. A harmadik évben különleges delegáció alapján a tábla előtt is megjelenhet, de egyetlen esetben sem a felek közvetlen meghatalmazása alapján, hanem mindig csak mint annak az ügyvédnek megbízottja, aki mellett működik. Tilos levélpapíron az ügyvédi címet használni. Ha a jelölt az ügyvédi vizsgán nem felel meg, úgy egy évre visszavethető, vagyis az újabb vizsgára jelentkezéskor tartozik igazolni, hogy további egyévi gyakorlatot folytatott.

dolgot és egyes esetekben azok megvalósítását.

Ezt a cikket a következőképpen fejeztem be:

„Sokan vannak, akik a népcserére gondolatát eleve visszautasítják. Ezek kétségtelenül arra a népcserére gondolnak, amely az 1923. évi január 30-án Lausanneban megkötött görög-török egyezmény alapján ment végbe. Itt azonban a szerződés értelmében kötelező népcserére történt, vagyis az egyes egyének szabad rendelkezési jogának figyelembe vétele nélkül. Érthető, hogy a görög-török lakosság ilyenén kieserésére Macartney a „National States and National Minorities” című kiváló művében, mint elrettentő példára hivatkozik.

Az természetes, hogy Közép-Európában a kényszerű népcserére a legszörnyűbb hatásokat érné el. De amikor a totális nemzeti állam gondolata mind jobban előtérbe jut, amikor látjuk, hogy senki sem akarja nemzeti kultúráját a más nemzetű többségi nép kultúrájának alárendelni, amikor számos ország rendelkezései a zsidó nép tagjait szinte kényszerítik állampolgárságuk elhagyására és más államokba való elköltözésre, akkor eleve nem utasíthatjuk el azt a gondolatot, hogy keresni kellene a megfelelő módokat és szervezeteket ahhoz, hogy bizonyos államok kisebbségi sorsban élő polgárai, vagyonuk ártalmatlanságával anyaaállamukba juthassanak.”

Az a szervező erő és lelkiismeretesen pontos végrehajtás, amely a németiség minden vállalkozásánál annyira jellemző, reményt nyújthat, hogy a Macartney említette elrettentő példa után a népcserének, illetve népköltöztetésnek olyan módját is megismerhetjük Dél-tiroiban, amely néldaadó lehet.

Ezért, ha az európai nemzetkisebbségek meggyőző kongresszusra ilnek össze, ennek legérdekesebb tárgya kétségtelenül a népcserére, illetve népköltöztetés kérdéseinek elméleti megvitatása és a déltiroli költöztetés részletes ismertetése lehetne.

Ez a kongresszus már ismétlésekbe bocsátott bizonyos kérdések megvitatásánál és ezzel a vele szemben mutakozó érdeklődés lehanatolt, de az említett kérdésnek vitája újszerű és igen hatásos lenne.

## MICKEY ROONEY



## Hardy fiút szeretik a lányok

című filmben, amelynek többi szerepét Lewis Stone, Cecilie Parker, Judy Galand játszzák. Ez a film legszebb része a

## Hardy bíró családjá

című trilógiának

## CORSO moziban

PARAMOUNT-JOURNAL. — Előadások: 3, 5, 7, 9, 15 órák

Vasárnap 11 órák matiné, 17 leies helyárrakkal:

## SENORITA

JEANETTE MACDONALD

és

NELSON EDDY

# HIREK

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

### BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félévre 400, egész évre 800 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félévre 350, egész évre 700 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

### KULFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félévre 700, egész évre 1400 lei.

### TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

### MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

### SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

## Állami költségvetés versekben

Pénzre, rengeteg pénzre van szüksége az orosz Szovjetbirodalomnak. A napokban ült össze a szovjet nagytanács, az ország legfelsőbb kormányzó szerve, hogy a jövő évi költségvetésről tárgyaljon. És hiába félelmetes személy Sztalin, az új adókkal még is baj lesz. Nagyon tartottak ettől a nagytanács tagjai.

Ekkor az egyik tagnak Lebedev-Kumacs elvtársnak ragyogó ötlete támadt. Azt javasolta, hogy a költségvetés egyes tételeit szedjék szépen csengő rímekbe, lendületes verssorokba, szárnyaló költeményekbe és így közölje ezeket a Pravda és az Izvesztia.

A javaslatot elfogadták és Lebedev elvtárs maga vállalkozott a „pénzügyi költő” szerepére a „költségvetés költemény” megírására, annál is inkább, mert az ötlet kiírta Sztalin legmagasabb megelégedését is.

A versek elkészültek, meg is jelentek. Hevenysietett fordításban itt közlünk néhányat belőlük:

### MI A KÖLTSÉGVETÉS?

A költségvetés a költő szemében

Nem kiadás, bevétel, száraz számoszlopok;

Félszagos költemény, amelyet a nép ír,

Melyet elszavalnak az egyes szónokok.

És a versszakok mind hangosan hirdetik,

Sztalin bölcsességét, dicső, nagy tetteit.

A „költeményben” az író azután kifejezést ad az örömeik, hogy ő és többi elvtársai most élnek.

„Sztalin dicső korában”, azután hízogó szavakkal köszönti azokat, akik megjelentek az értekezleten. Majd Moszkváról ír fellengzős dicsőréttel, amely város „újfiáradt Sztalin bölcs gondosságából”.

Nőj, Moszkva, gyarapodj, mert véled

Nő a kommunizmus ereje, hatalma...

Azután ismét a költségvetésben rejlő szépségről beszél és így zeng:

A költségvetés, mint fényes csillag ragyog

És hirdeti büszkén: Sztalin bölcséje vagyok.

Azután rátér a részletekre:

Mi a költségvetés? Erdő, virágzó rét.

Új kórház, iskola, bányák, sok más egyéb.

Benne van hadaink meg erősödése

Nem is jön ellenség országunk földjére!

Puskagolyót jelent minden szerény kopek,

Hátba a kopekból aztán rubel lett!

A színes szavak zuhogó áradatával festi azután a „költő”, hogy miként változik át a kopek kenyérre és zsírrá, cipővé és ruhává, lakássá és gépeké és mindezekből mennyi öröm és boldogság vár azokra, akik az adott tisztességesen befizetik.

A közgazdasági dolgokról is rimes sorokban beszél a muszka lantos; majd így fejezi be a költségvetési költeményt:

Kutassunk, találjunk új bő forrásokat,

Igy pótolhatjuk csak a mulasztásokat.

Minden siker, amely bízásunkat táplálja: —

A népek válik majd údvégre, hasznára.

Ezzel a biztatással végzi a „pénzügyi költő” a maga nemében nárcisszal szerzeményét. Az újítás az értekezleten — állítólag — nagy sikert ért el. Hogy az orosz parasztok hogy fogadták a költsévetel aról sem a Pravda sem az Izvesztia nem számolnak be.

— Egymillió leit sikasztott. Bucurestiből jelentik: A román rendőrség közözlőlevelet bocsátott ki Por Francisc zilahai postatisztviselő ellen, aki egymillió leit sikasztott és megszőköltött...

### Augusztus 13

Vasárnap  
Ipoly, Maxim

1802 augusztus 13-án született a temestorontálmegyei Csátád községben Lenau Nikolaus, a németek egyik legnagyobb lírai költője. Családi neve Niembach von Strahlenau volt. Atyja kincstári hivatalnok volt, akinek halála után a család Budára költözött. A fiatal Lenau bejárta a magyar Alföld nagy részét is, megszerette a magyar népet, ami verseiben is megnyilvánul. Később Bécsbe, majd más német városokba költözött. Nevét hamarosan számára kapta a hír. Gyönyörű verseit ismételtlen fordították le magyarra is.

1875 augusztus 13-án született Maramaroszigeten Garay Andor, az ismert színműíró. Pályáját, mint újságíró kezdte. Később elbeszéléseket, majd színdarabokat írt. Nagyobb sikert arattak a pénz, a Beethoven és Bent az erdőben című színdarabjai. Ezenkívül számos egyfelvonásos darabot is írt.

### Augusztus 14

Hétfő  
Örszék, Michea

1836 augusztus 14-én született Hasdeu Bogdan Petricic román tudós és történész. Tanulmányait Oroszországban végezte, majd Bucurestiben egyetemi tanár lett. Képzettsége sokoldalú volt. Lemaradandó munkája a román nyelv nagy szótára. Mint történésről is maradandó munkákat alkotott.

1850 augusztus 14-én született Dolinay Gyula, az újkori magyar ifjúsági irodalom megteremtője. Hasznos Mulattató és Lányok Lapja című hetilapjai igen nagy elterjedtségnek örvendtek és nemzedékeket neveltek. Ezenkívül számos ifjúsági könyvet is kiadott.

1865 augusztus 14-én halt meg Semmelweis Ignác híres magyar orvos. Nevét halhatatlanná tette a gyermekágyi láz okozójának felfedezésével, ami által lehetővé vált a láznak lelküzdése. Sok ezer anya Semmelweis felfedezésének köszönheti életét.

## DIANA

### rheumatikus fájdalomnál

— Budapesten folytatják a Sinaiban megszakított román-magyar tárgyalásokat. Bucurestiből jelentik: A Sinaiban megkezdett román-magyar kereskedelmi tárgyalásokat, mint ismeretes, megszakították és újabb hírek szerint a tárgyalásokat néhány napon belül Budapesten folytatják.

— Frankfurt lesz a német antiszemitizmus új központja. Berlinből jelentik: Rosenberg Alfred, a nemzeti szocialista párt elméleti tanácsadója a faji kérdéssel kapcsolatban azt javasolta, hogy Frankfurt am Mainban tudományos intézetet létesítsenek a zsidó kérdés megoldási lehetőségeinek előmozdítására. Amennyiben ez az intézmény megvalósul, úgy Frankfurt lesz a német antiszemitizmus új központja.

(—) WARTH ALPOLGÁRMESTER SZABADSÁGON. Warth Péter dr. alpolgármester augusztus 16-án kezdi meg egy hónapi nyári szabadságát, a melvet Erdélyben tölt.

(—) SZOLGÁLATI ÉRTEKEZLET. A királyi helytartóság tegnap délelőtt Ciupe Gheorghe dr. vezértitkár elnöke alatt a szolgálati főnökök értekezletet tartottak. Az értekezleten megvizsgálták az egyes helytartósági hivatalok működését és különböző közigazgatási kérdéseket vitattak meg.

(—) BORBÉLYOK ÉS FODRASZOK FIGYELMÉBE. A borbélyok és fodrászok vezetője felhívja tagjai figyelmét, hogy a vasárnapi munkaszünet tekintetében alkalmazkodjanak a munkaügyi felügyelőség előírásaihoz, melyeket a Déli Hírlap néhány nap előtt ismertetett, mert a munkaszüneti rendelkezések megsértése büntetést von maga után.

(—) A MENTŐK JULIUSI MÜKÖDÉSE. A temesvári mentők július hónapban 151 esetben nyújtottak első segélyt, 294 esetben végeztek betegszállítását és 213 esetben teljesítették mozgóorvosi feladatukat. Az elmúlt hónapban összesen 658 esetben vették igénybe a mentők segítségét.

(—) LÓTULAJDONOSOK FIGYELMÉBE. Az első tízezerredes július 8-án lovak érkeztek vissza a zónából és ezért felszólítják a lótulajdonosokat, akik még nem vették át lovaikat, hogy jelenjenek meg az első tízezerredes kaszárnyájának udvarán a lovak átvételére. Mindazok, akik nem jelennek meg és nem veszik el lovaikat, kötelesek a lovak érkezési napjától állataik élelmiszeri költségeit megtéríteni.

(—) HALALOZÁSOK. Meghaltak: Deli János harminchét éves cipész, Kovács Jenő Péter tizenkét éves, Buda Anna született Parau negyvenegy éves, Obei Constantia harminchét éves katona.

## Chamberlain örökölt

Régi igazság, hogy a pénz rendszerint vándorol, ahol ugyanis van elég. Így történt most Chamberlain angol miniszterelnökben is, akiről bátran elmondhatjuk, hogy gyámban is elég jól van elbocsátva. Több millióskával rendelkezik ő, még pedig szilárd aranyvalutában. De mint már mutat, a pénz a pénzt keresi. Így nem is csodázhatunk rajta, hogy Chamberlain útján újabb szép summához jutott. Sir (Hamilton) Kanrick, a nemrég elhunyt brit hami polgármester, egyébként a premier na, huszonegyezer fontot hagyományozott fül miniszterelnöknek. Így az esernyős gas magas kora ellenére még annak a ke meglepetésnek is örvendhet, hogy nevet kös lett.

— Katonai versenyvizsga. Bucurestiből jelentik: Augusztus 20-án a hadsereg közegészségügyi lerakataiban versenyvizsgát tartottak a nikkellező és elektrómehánikus előiskola első évfolyamának 12 helyére. Ak lyázni akarnak az iskolába, legkésőbb aug 17-ig kérvényükkel együtt a következő ir nyújtják be: születési bizonyítvány, amely zolja, hogy a jelentkező már betöltötte tíz dik évét, de nem haladta túl a tizenhatod tási bizonyítványt, legkevesebb négy ele tály elvégzését igazoló bizonyítványt, jó m seletet igazoló iskolai bizonyítványt, áll gársági bizonyítványt, a szülők hitelesít e televényét, amelynek értelmében, ha gyer elhagyja az iskolát, vagy nem szolgálja le írt 15 évet, 10 ezer lei kártérítés megfiz kötelezik magukat, kötelezvényt arról, az illető legkevesebb 15 évet fog szolgá lni.

— FELVÉTELEK A MEGYÉSI REPÜLŐ LÁBA. Bucurestiből jelentik: A megyesi re kolába történő felvételi vizsgát ebben az es tben augusztus 29-én tartják meg. Az iskoláb velteköz kérhetik felvételüket: az ipari li vasipari tagozatának negyedik osztályát vég Erdeklődőknek felvilágosítást nyújt az isko gatósága.

(—) HAZASSÁGOK. Az anyakönyvi h ban a következő mátkapárok kötöttek házás Klein Endre kereskedő és Wiener Aranka, K István irógépüzemész és Bereczky Mária, Patrichie könyvelő és Boian Maria, Stoia Au munkás és Izverniceanu Maria, Berlovan Ioa tos és Balcan Maria, Bulacu Ioan rendőr é team Juliana, Heinrich László kádár és Fisel zella, Turda Alexandru kelmefestő és Ineodi Craiu Alexandru vasúti kocsirendező és Asla terina.

— VÉR-, BŐR- ÉS IDEGBAJOSOKNA jelenként felkeléskor egy pohár természetes FE JÓZSEF keserűviz alaposan kitisztítja és m leníti a gyomorbeáratást és az anyagcsere emésztést is igen jótékonyan befolyásolja. meg orvosát.

(—) DOMINICH LÁSZLÓ HAZASSÁ anyakönyvi hivatalban tegnap kötött házassá minich László ügyvéd, Dominich Ferenc áll nök és Decker Mária fia Pichovszky Iona néhai Pichovszky József törvényszéki bíró és Jákó Anna leányával. A házasságkötésnél, a Warth Péter dr. alpolgármester működött kö tter János kamarai képviselő és Szilágyi Dez tosiási főtisztviselő voltak a tanúk. Az egyt kiűv kedden, augusztus 15-én délelőtt kilenc lesz a piaristák templomában. Fodor József k pap misét mond, amely után elvégzi az e szertartást. Az egyházi esküvő tanu a menyi részéről Zágonyi-Szombati István földbirtok vőlegény részéről Virág Dezső teológus.

— FELVÉTELI VIZSGÁK A HAD KÖTELEKÉBE. Bucurestiből jelentik: A t szeti művezetők előkészítő iskolájába való i vizsgát szeptember 20-án tartják meg Consta Felvételiüket kérhetik a négy középiskolát 15-18 év közötti román állampolgárok. — A kereskedelmi tengerészetbe való felvételi ugyancsak Constantában lesz október hónap 10-ike között. Felvételiüket kérhetik a négy k kolát végzett 18-21 év közötti, román állampc — A léghárító altisztai iskola felvételi vi szeptember 20 és 30-ika között tartják meg a helyiségében. Felvilágosítással szolgál az isko gatósága. — A katonai drótnélküli táviró i felvételi vizsgát a 17-25 életévük között i kevesebb négy középiskolát végzett román áll gárok tehetnek. A vizsga napja október 1. — és tengeri haderő gépkocsivezetői iskolájána teli vizsgáját ugyancsak október 1-én tartj Bucurestiben. Jelentkezhetnek a négy elem lát végzett és 26. életévüket be nem töltött állampolgárok.

## Kávé habbal s paprikás-csirke

Nem kávéház, nem is valamelyik étterem főztjét dícsérik eme fent idézett szavak, hanem egy város színlapján ékeskednek. Azon olvashatjuk, hogy egyik napon a kávé habbal, másik napon viszont a paprikás-csirke című darabok lesznek szívrozva a művészetre áhító közönségnek. Hogy a könnyebb zenei, vagy drámai műfajhoz tartoznak-e az említett művek, azt már nem igen igyekeztünk kinyomozni, azonban megállapíthatjuk, hogy ezek a szakácskönyvi vonatkozású színdarabok egészen új irányt jelentenek. Ha így megy tovább még jobban is kitágítható a műsor. Miért elhanyagolni az ízes művészet többi remekét? Ajánlhatunk további színdarab címeket. Például: kacsa ugorkasalátával, rakott káposzta, nyúlgerinc zsemlegombóccal, káposzta rétes stb. Nem is kell sokat címeink töprengeni, csak fel kell útni a Marcsa néni szakácskönyvét, máris megjön az ihlet. Sőt talán lehet a dolgot egyszerűsíteni úgyis, hogy kiválasztunk egy jó gusztusos ételt és ahhoz frunk valamelyes cselekményt. S hogy aztán itálban és klasszikuskban se legyen hiány, ott van Gárdonyi Géza remekműve. A bor, vagy Fredin drámája a Pálinka és csakhamar kész az egész étlap, — pardon! — művészi műsor. (F)

**— FELOLDALI HÜDÉSBEN SZENVEDŐ BETEGEKNEK** gyakran igen nagy megkönnyebbülést szerez egy kis pohár természetes „FERENC JÓZSEF” keserűvíz azért, mert anélkül, hogy a betegnek a legesekélyebb mértékben is erőlködni kellene, a beleket alaposan kitisztítja és az egész anyagcserét előmozdítja. Kérdezze meg orvosát.

**— Busteni üdülőhelyen fogházzal büntetik,** aki erkölestelen öltözékben jár. Bucurestiből jelentik: A Timpul című lap közli a busteni üdülőhely vezetőségének hirdetését, amely a következőképpen szól: A közigazgatási törvény 16. szakasza alapján elrendeljük: 1. Tilos a község területén bárkinél rövid nadrágban, vagy meztelen testrészekkel megjelenni, mert az ilyen viselkedés ellentétben áll a közérkölcselel és megbotránkoztatja a lakosságot. 2. Aki ezt a rendelkezést nem tartja tiszteltben, a büntető-törvénykönyv 429-ik szakasza alapján 1—6 hónap fogházbüntetésben és 5—20 ezer lei pénzbírságban részesülnek. 3. A községi rendőrség és csendőrség megbízást kapott a rendelet betartásának ellenőrzésére.

**— Kiutasították Prágából a Havas tudósítóját.** Prágából jelentik: A Newyork Times és a Havas távirati iroda prágai munkatársai kiutasító végzést kaptak, amely szerint a két lap tudósítónak a legrövidebb időn belül el kell hagynia a cseh-morva protektorátus területét. A kiutasítást azzal indokolják a hatóságok, hogy a két hírlapiról valótlán híreket terjesztett a német birodalomról.

**— 140 vagon petróleum pusztulása.** Bucurestiből jelentik: Tegnap villámcsapás következtében kigyulladt a morenii szonda tartánya és 140 vagon petróleum pusztult el. A kár több millió lei.

**— Orvosi hír.** Dr. Sugár Mihály belgyógyász újból rendel. d. e. 10—12-ig és d. u. 3—4-ig. III. Metropolitul Metianu-ucca 6. Telefon 18—00 szám.

**— Párisban elhunyt egy erdélyi román származású orosz tábornok.** A Neue Züricher Zeitung rövid hírt közöl arról, hogy szívtátek következtében Párisban meghalt Erdélyi János volt orosz tábornok, aki saját autóját vezette, amikor utólért a halál, amely egy regényes élet végére tett pontot. Erdélyi János erdélyi származású volt. Ortodox-román családból származott, de magyar iskolába járt. A kolozsvári magyar állami gimnázium elvégzése után belépett az osztrák-magyar hadseregbe és a budapesti huszároknál szolgált. Főhadnagyi rangja volt, amikor Tania Teodorova hercegnővel, a cári család egyik tagjával megismerkedett, aki édes apjával európai tanulmányuton járt. Erdélyt a hercegnő mellé rendelték tolmácsnak és csakhamar szenvedélyes szerelem fejlődött ki a daliás huszártiszt és a szép orosz hercegnő között. A hercegnő nem folytatta európai körútját, hanem Párisban megismerkedett a huszártiszttel és a fiatal pár Moszkvába költözött. Erdély belépett a cári gárdába, ahol kiváló katonai és emberi erényeinél fogva gyorsan haladt a katonai ranglétrán és a tábornoki rangot érte el. A forradalom idején letartóztatták, feleségét és fiát pedig meggyilkolták. Sikerült megszöknie, Romániába jött, ahol átélte a volt orosz tiszt sorstragédiáit. Mint sofőr kezdte, később jegyirodát nyitott. Az ő irodájában találkoztak a menekült tiszték, akik egyesületet is alakítottak és Erdélyt választották meg elnöknek.

**(—) A TEMESVÁRI HADBIROSÁG ÍTÉLETEI.** A temesvári katonai törvényszék a román nemzet megsértése miatt a következő ítéleteket hozta: Ströbl István egy évi fogház és ötezer lei pénzbüntetés, Bauer Katalin büziási asszony hat hónapi fogház, ezer lei pénzbüntetés, Kjemens Pál nagyklaki lakos egy hónapi fogház, ötszáz lei pénzbüntetés, Mészáros Lajos három hónapi fogház, ötszáz lei pénzbüntetés, Mránya Ferenc bucarestii lakos egy évi fogház, ötezer lei pénzbüntetés, Mrányát ezenkívül a hatóságok megfenyegetése miatt külön hat hónapi fogházra és kétezer lei pénzbüntetésre ítélték.

**(—) ORVOSI HÍR.** Dr. Weinberg Imre, ideggyógyász szakorvos (psychanalízis, szuggesztív és elektroterapia), ismét rendel. délelőtt 9—11-ig és délután 3—5-ig. I., Str. Venetia 2. Carlton-szálló mellett. Telefon: 36—36.

**— Harminchárom év után talált rá férjére és gyermekeire.** Milánóból jelentik: Érdekes eset történt Milánóban. A napokban az esti órákban egy hatvanéves nő, akit Giovanna Legrina néven, mint egy hollandiai szálloda tulajdonosnőjét ismertek, elájult az uccán. Az asszony, amikor magához tért ájulásából, kísérője nagy meglepetésére azt kérte, hogy vigyék haza férjéhez és gyerekeihez. A meglepetés azért volt indokolt, mert Giovanna Legrina már évtizedek óta egyedül élt és senki sem tudott arról, hogy férje és gyermekei lennének. Azt hitték, hogy megzavarodott, de ismételt kérésére mégis elvezették a megadott címre. Az asszony a kérdéses helyen tényleg felfedezte '33 éve nem látott férjét és közben már megházasodott gyermekeit. Kiderült, hogy az asszony, akinek igazi neve Lucilia Pergoli, 1906-ban elvesztette emlékezőtehetségét s eltávozott otthonról. Elégséges pénz volt nála s hajóra ülve, Hollandiába utazott, ahol előbb mint tisztviselőnő kereste meg kenyerét, majd szállodatulajdonosnő lett. A nem mindennapi eset orvosi körökben nagy feltűnést keltett.

**(—) ORVOSI HÍR.** Dr. C. Stanca egyetemi orvosnő, női specialista, fürdőorvosi minőségben augusztus 12-től kezdve Lippafüreden rendel.

## Rádióvevők figyelmébe!

Kivételes alkalom rádióvásárlásra!  
250 lei havi részletfizetésre,  
300 lei havi részletfizetésre és  
500 lei havi részletfizetésre  
már Super-rádió kapható!

**„STANDARD”**  
rádió-szaküzle!  
TIMISOARA, I., Eugen de Savoya-u. 7.

**(—) ORVOSI HÍR.** Dr. Lampel Armand belgyógyász szabadságáról visszatért és újra rendel. I., Eugen de Savoya-ucca 9 szám alatt.

**— Cáfölják Henderson berlini angol követ távozását.** Londonból jelentik: Henderson berlini angol nagykövet személyével kapcsolatban ismételtelen újon hírek jelentek meg, hogy az angol diplomata elhagyja állomáshelyét. A Daily Telegraph jól értesült londoni körükből azt a hírt közli, hogy bár Henderson egészségi állapota nem a legkitünőbb, még sem hagyja el állomáshelyét, mert rövidesen eléri a nyugdíjaztatási korhatárt és azt szeretné, hogy diplomáciai pályájának befejezése ezen a súlyos poszton sikeres legyen.

**— LEMONDOTT AZ EGYIPTOMI KORMÁNY.** Kairóból jelentik: Faruk király szombaton délután 5 órakor fogadta kihallgatáson Mohamed Mahmud pasa miniszterelnököt, aki benyújtotta a kormány lemondását. A kormány távozásának oka, hogy a miniszterelnök betegeskedése lehetetlenné teszi számára a kormány további vezetését, különös tekintettel a jelenlegi nemzetközi helyzetre.

**(—) ORVOSI HÍR.** Dr. Junger Adalbert fogorvos szabadságáról visszatért és újból rendel. I., Str. 10 Mai 1. Délelőtt 9—1-ig és délután 4—7-ig.

## Gémes kút

Ágaskodik mugasra a temesvári vásártéren. Mészíról látható, hogy a gazdáknak ne kelljen sokáig keresgélnek, ha a felhajtott állatok számára itató vizet akarnak meríteni. De csak akkorhatnak, mert ennek kivételére nem kerülhet sor. A vásártéri gémeskútnak nincsen lefelé lógó rudja és annál kevésbé van vödre. A gazdák, akik a kúthoz siettek a most lezajlott nagyszáron, nagyot káromkodtak és visszafordultak. Nem tudták a kútból vizet meríteni. A sok felhajtott állat hajnalból estig a szomszomságtól majd alapadt. Nagyon panaszkodtak emiatt az emberek. Panaszkodtak volna az állatok is, ha beszélni tudnának. Zugolbáltak, hogy a város beszédi tőlük a drága helypénzt, de nem gondoskodik róla, hogy a kút használható állapotban legyen.

**(—) JÓZSEFFALVAÉRT.** A leégett Józseffalva újjáépítésére G. B. olvasónk 500 lei adományozott. Ezzel gyűjtésünk a mai napig 62.966 lei. A gyűjtést tovább folytatjuk és minden egyes adományt a Déli Hírlapban nyugtázzunk.

**(—) BÚCSÚ A BESSENYEY-TELEPEN.** A Bessenyei-telep római katolikus egyházközsége ma tartja meg a templom felszentelésével kapcsolatos búcsúünnepét. Délelőtt féltízor ünnepélyes nagymise lesz, amely után a templomkertben megkezdődik az éjfélig tartó búcsúnapi szórakozás.

**(—) HAT ÉV ÓTA BEFEJEZETLEN A GYERMEKKÓRHÁZ.** A temesvári gyermekkórház mindössze negyvenöt ágas és ezért már rég elhatározták annak megnagyobbítását olyképpen, hogy az épültre meg egy emeletet húznak. Ez a második emelet már hat év előtt elkészült, de azért a kórház mégis befejezetlen. Eddig ugyanis nem történt meg az új emeletnek a berendezése. Ehhez másfél millió leire volna szükség amely azonban egyelőre nincs meg.

**(—) A KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA GYŰJTÉSE A HADFELSZERELÉSI ALAPRA.** A kereskedelmi és iparkamaránál egymásután folynak be a különböző ipari és kereskedelmi vállalatok adományai a hadfelszerelési alapra. A nagyobb adományozók között szerepel a szomblyai Bohr-féle téglyagyár 75.000 és a ruszkieai Biebel-féle márványbánya 26.650 leijel. A kamaránál eddig már másfél millió lei gyűlt össze a hadfelszerelési alap számára.

**(—) KÖZEL HÁROM MILLIÓS FELESLEG A BETEGPÉNZTÁRNÁL.** A temesvári kerületi betegpénztár vezetőségének Besa Cornel mérnök, képviselő elnökléte alatt tartott ülésén Stetiu Vespasian igazgató beszámolt a mostani költségvetési esztendő első négy hónapjáról. A bevétel 11.382.009, a kiadás 8.504.164 lei volt. Négy hónap alatt a felesleg tehát 2.800.000 lei.

**(—) A PERJAMOSI SZOLGABÍROSÁG ÁT-HELYEZÉSE PÉSZAKRA.** Megirtuk, hogy a perjamosi szolgabírószék Pészakra helyezik át. Az át-helyezés szeptember 3-án történik meg és a szolgabírószéket egy a község által bérelt házában helyezik el.

**(—) BELFÖLDI LEVELEK CIMZÉSE CSAK ROMÁN NYELVŰ LEHET.** A posta rendelkezése alapján a belföldre szülő levelek címzését csak román nyelven lehet írni. Ezt azzal indokolják, hogy a túlnyomólag csak románul tudó levélhordókát a címzésnél használt: tekintetes, nagyságos, úrnak szavak zavarba hozzák. A nem román címzésű belföldi leveleket, vagy egyáltalában nem kézbesítik, vagy két leles pótbélyeggel látják el, amelynek árát a címzett fizeti.

## GYÓGYSZERTÁRAK EJJELI SZOLGÁLTATA:

Vasárnap, augusztus 13-án a szolgálati beosztás a következő:

- Az I. kerületben a Libertatii téren levő Jahner K. gyógyszerár
- A II. kerületben a Traian téren levő Kigyó gyógyszerár
- A III. kerületben a Miron Costin ucca sarkán levő Merkle gyógyszerár
- A IV. kerületben a Gen. Dragalina téren levő Craciun gyógyszerár.
- Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és Uj-kisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó éjszakai szolgálatot tart.

Hétfőn, augusztus 14-én a szolgálati beosztás a következő:

- Az I. kerületben a Bratianu téren levő Götz gyógyszerár
- A II. kerületben a Badea Cartan téren levő Maszsalits gyógyszerár és a Stefan cel Mars uccában levő Zeiner gyógyszerár.
- A III. kerületben az Axente Sever téren levő Roxin gyógyszerár.
- A IV. kerületben a Bratianu uccában levő Diana gyógyszerár
- Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és Uj-kisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó éjszakai szolgálatot tart

## Mozi

M Ű S O R:

VASÁRNAP ÉS HÉTFŐ

- APOLLÓ: Az álarcos ember I. és II. rész (angol film).
- CAPITOL: A végzetes herceg (francia film)
- CORSO: Hardy fiút szeretik a lányok (angol film)
- SCALA: Három kis ördög, Stan és Bran (angol filmek).

# Noé bárkája a balcici hegytetőn és az öreg görög pap, aki visszament hazájába meghalni

Az ezüst part lejtőjére épült Balcic egyik legmagasabb pontján állók és nézem az éjszakai Fekete tengert. Mélyen alattam sejtelmesen, rejtelmesen nyulik el a hatalmas viztükör. Az éjjeli homályban olyan, mintha óriási acéllap volna. Csendes és sötétben tompa fényű.

Messze bent a tengerben percekint fény gyul ki és alszik el, hogy aztán végnélküli sorban folytassa ezt a játékot. Olyan ez, mint mikor Szent János bogárkája ki-kibocsátja magából fényét, amelylyel bele-bele világít a körülötte terjengő sötétségbe.

Majdnem egy kilométernyire nyulik bele merészen a tengerbe Balcic öblének hullámtörő gátja. Ennek végében van a gépszervezetre járó villanylámpa, amely rövid szabályos időközökben kigyul és elalszik. Figyelmeztető jel a tengeren járó hajóknak, halászbárkáknak, csónakoknak.

Csak egy hajó nem törődik ezzel a fényjelzéssel. Az a hajó az, amely mellett állók, fent a hegytetőn. Balcic legmagasabb pontja azonban nem az Ararat hegye és a hajó, amelynek oldalához támaszkodtam, nem Noé bárkája, amely a vizözön után a bibliai hegyen megfeneklett.

Ez a hajó voltaképpen épület, villa, amelyet hat esztendő előtt dugdazdaz, de kissé különöcs bucsurestii csokoládégyáros építtetett. Teljesen olyan a formája, mint egy nagy tengerjáró hajóé. Van fedélzete, kéménye, árbócosara, kormányosi hídja. Ablakai is olyan kerekék, akár a hajókajütők ablakai. A szobák csakugyan hajófilkeszerűen vannak kiképezve, olyan a butorzatuk is.

Amint lefelé nézek az éjszakában a hegyről a hullámtörő gát fényjelzője irányában, a hegyoldal közepe táján a hársor közül feketén kimagasló tornyot pillantok meg.

Balcic görög templomának tornya ez.

Kicsiny a templom, magas a tornya.

Rácsos kapu vezet a kis templomudvarra. Szemben egy másik rácsos kapun kiléphet az ember és lépcsőn lefelé mehet az alsóbb ucsába.

A templomudvar aprócska, füvel benőtt. A templommal szemben levő oldalon pirinkó házacska, de falai masszív kőfalak, és félkör alakú cserépből van a teteje. A házacska előtt árnyas, terebélyes fa. A fa alatt pad.

Hat év előtt nyáron ezen a padon pillantottam meg először Argioboulos Demetrioszt, Balcic görögjeinek papját. Már akkor is öreg volt. Ültében is látszott, hogy hajlott a háta. A szakállja, amelynek fekete szinét sűrűn csikolták fehér szálak, a melle középpig ért.

Gyakran mentem keresztül a templomudvaron a tenger partja felé. Útközben olykor betértem a görög templomba is. Az előcsarnokban álló asztalon kiválasztottam egy-egy vékony viaszgyertyát, letettem érte néhány lelt és a gyertyát valamely szent kép előtt meggyújtottam, aztán mentem utamra.

Valahányszor a templomudvaron megfordultam, a vén pap mindig ott ült a fa alatt.

Rendszerint valami régi, vaskos, cifra bőrkötésű könyvben olvasgatótt. Amikor aztán a görög betűk által kifárasztott szemeit pihentetni akarta, letette a potrohos könyvet az ölébe és a tengerre nézett.

Ha ilyen helyzetben pillantottam meg, mindig az volt az érzésem, hogy a Fekete tenger fölött elnéz messzire dél felé, amerre Görögország van. Amikor később megismerkedtem vele, megtudtam, hogy jól sejtettem.

A megismerkedés úgy történt, hogy egyszer, amikor megint keresztülhaladtam a gyepes templomudvaron, öklömmel kiskutyát olyan veszett ugrással rohant felém, mintha fél akarna falmi. A pap a ház nyitott ajtajában kiáltott és szavaiban többször esengett a *küön szó*, amelyről a gimnáziumban szerzett tudományom alapján tudtam, hogy görögül kutyát jelent. Kipenderült valami öreg cselédke, fölkapta a kiskutyát és bevitte a házába.

Akkor beszéltem először a görög pappal.

Kissé furcsa társalgás volt. Román, görög, olasz, latin és német szavak keveréke volt a beszéd.

Argioboulos Demetriosz elmondta, hogy fiatal korában érkezett Balcicba papnak.

— Hellászból jöttem — és karját déli irányban nyújtotta, mintha a Fekete tengeren túl Görögországot akarná nekem mutatni — és azóta még egyszer sem látogattam haza. Minél öregebb leszek, annál inkább vágyom vissza. Egyelőre csak a pillantásommal és a vágyammal törekszem oda.

Elmondta hogy régebben kereskedelmi hajók rajzottak az öblében és nagy volt a gazdagság. Mindez elmúlt. A kikötő forgalma megszűnt. Bünnök az emberek, mondotta, azért adta rájuk Isten a szegénységet. Balcic öslakosságának házai roskadoznak. Az új lakosok, akik csak a nyarat töltik a tengerparton, építkeznek. Aztán mérgesen a hegytetőn épülő hajóházra mutatott.

— Isten kihívása olyan házat építeni, mint Noé bárkája volt. Csufolódás ez. Nem lesz maradandó. Az első talákozás után sokszor beszélgettünk. Nyaralásom végén elbúcsúztunk és a következő esztendőben mint régi ismerősök köszöntöttük egymást. Argioboulos mindig egyre jobban vágott vissza Hellászba és egyre jobban haragudott a hegyormon levő hajóházra.

Aztán elmúlt néhány nyár anélkül, hogy elmentem volna Balcicba. Sorsom csak most vezetett el megint ide.

Siettem felkeresni Argioboulos Demetrioszt, a görög papot.

Nem találtam a templomudvari kispadon

Családokva láttam, hogy a paplak ablakai és ajtaja elé deszkákat szegettek. A templomküszöbön is fű burjánzik, jelölül annak, hogy ott már nem járnak a hívek.

## A temesvári ügyvédi kamara a nyugdíjas bírók ügyvédi gyakorlata ellen

A temesvári ügyvédi kamara tagjai Dobos Ioan dr. pródékan elnöklété alatt értekezletet tartottak, amelyen az ügyvédörvény módosítására vonatkozó tervezet egyes pontjait vitatták meg. Ezt a törvénytervezetet az ügyvédkamarák országos szövetsége minden kamarának elküldte tanulmányozásra és az ezzel kapcsolatos vélemények előterjesztésére. Az értekezleten több felszólalás hangzott el, amelyeknek alapján javaslóni fogják az ügyvédi kamara való felvételi eljárás meggyorsítását. A temes-

A papi házhoz ragasztott szobából előjött egy asszony. Azelőtt is láttam, a pap gazdaasszonya volt. Kérdeztem, hol a gazdája. Gesztikulálva magyarázta — Argioboulos... Hellász...

— És a tengerre mutatott.

Ebből megtudtam, hogy Argioboulos elmen Görögországba, szülőföldjére.

Felkerestem egy görög kereskedőt, aki elmondta, hogy két év előtt a vén pap nem birt tovább: vágyával és hajóra ült, hogy hazatérjen Hellászba. Ott aztán ez év tavaszán meghalt. Eltávozta őta: görög egyházközösségnek nincsen papja. Allitól, most kapnak egyet Kréta-szigetéről.

Akaratlanul is a hajóház jutott eszembe, melyre Argioboulos haragudott és amelynek vesztét jósolta. Tulajdonosa meghalt. Az örökösök civédnek a furcsa ház fölött. Egyik se akarja vállalni örökségül azzal a feltétellel, hogy a többi örökös pénzzel fizesse ki. A kréta-mész sziklára ügylátszil nem is csinálták jól az alapozást, mert a ház repe dezik, egyik oldala kissé süllyedt. Különbön lakatlan.

Most itt támaszkodom a különö ház oldalához. Nézem a tengert és visszagondolok Argioboulos Demetrioszra. Talán igaza volt. Nem lett volna szabad kből való Noé-bárkát csinálni a hegytetőn.

(Balcic)

Félegyházi András

— AZ IDEGRENSZER MEGBETEGETÉSEINEK KEZELÉSÉBEN a bélműködés elrendezése a tisztán természetes „FERENC JÓZSEF” keserűvíz használata által — reggelként éhgyomorral egy kis pohárral bevéve — sok esetben elengedhetetlenül szükséges! Kérdezze meg orvosát.

## A NAGY ALAGUT

A La Manche csatorna alatt létesítendő alagut gondolata ismét kísért. Marcel Bucher francia képviselő kormány szorgalmazza, hogy az angol és francia kormány tegyék meg az elhatározó lépéseket ebben az irányban, mert ez katonai és gazdasági szempontok egyaránt indokolják a mai időkben. Ez a terv különben nem mostani eredetű. Egy Mathieu nevű francia szakember már a tizenkilencedik század elején rendszeres tervet agyalt ki az Anglia és Franciaország közötti tengeralatti közlekedés megoldása céljából. Azt ajánlotta I. Napoleonnak, hogy létesítsen egy olyan utat az angol csatorna alatt, amely a loval való közlekedést lehetővé teszi. Később is állandóan gondolkodtak a feltalálók és a legkülönbözőbb megoldásokat akarták alkalmazni. A vasut feltalálása után francia és angol mérnökök egy óriásméretű csövet akartak elhelyezni a tenger fonékán és ebben haladt volna a vasut, amely összeköti Calais-t Londonnal. 1867-ben Law, a félelmetes pénzügyi hazárdör, foglalkozott ezzel a gondolattal és ő már dupla vasútvonalú alagutat akart építeni. Később aztán valóban meg is alakult az Angol Csatorna Társaság, amely magáévátette a tervet és eszerint megszokott rétegekbe ásták volna az alagutat. Meg is kezdték a munkálatok csakhamar a La Manche csatorna két oldalán, de a katonai körök akadékoskodtak és sikerült is elgáncsolniuk egy tató alá kerüljön a mű.

Az újabb időkben, néhány évvel a háború előtt, lépett ismét majdtem a megvalósítás előterében az alagut gondolata. Ez alkalommal azonban a politikuskok aszedelkoskodtak. 1907-ben az angol parlament elutasította az alagut megvalósítására vonatkozó javaslatot. Foch marsall később aztán nagyon elítélte a parlament eme eljárását, mert nézete szerint, ha az alagut elkészült volna, annak bitokában valószínűleg rövidebb lett volna a világháború. Nem kétséges, hogy napjainkban már egy a politikuskok, mint a katonák, ha sor kerül rá, pártfogóinai és sürgetni fogják ennek a javaslatnak a végre-

hajtását. Sajátos okok szólnak mellette. Egyrészt a repülőgépek-technika határtalan fejlődése másrészt a szigetbirodalom fenyegetett gazdasági helyzete. Az alagut biztosítaná az Európával való állandó katonai kapcsolatot, ugyancsak lehetővé tenné a folytonos gazdasági utánpótlást. Ez ugyanis Anglia Achilles-sarka, amelyet kevésbé a betörés, mint az élelmiszerhiány fenyeget.

Nagy szerepet játszanak még a költségek is. Az alagut kilenc milliárd frankba kerülne. Óriási összeg ez. Azonban manapság, mikor repülnek a milliárdok és a közvélemény hozzácsokott a csillagászati számokhoz, igazán nem kell különös megdöbbenést ez a különben hatalmas pénzügyi tétel. Azonkívül ez az alagut nem volna meddő kiadás, mint a fegyverek, az óriási költséggel létesített védővonalak, amelyek csak eszik a pénzt, de nem térül vissza a kiadásból semmi. A La Manche csatorna-alagut létesítése elsősorban nagyszerű békevállalkozás. Megróvidítene az utvoalat, megnövelné az árucserét és előrangú turisztikai látványosság volna. Bizonyos idő múlva megtérülne az építési költség, mint ahogyan a Suez-csatorna is már rég kifizetődött és hatalmas jövedelmet hoz boldog vállalkozóinak.

Azonkívül a haladásnak, az alkotó merészségnek is győvővőri záloga volna ez a mű. Kellermann megábrándította fantasztikus regényében az Európát Amerikával összekötő alagutat. Ennek az álomnak részben megvalósulása volna a La Manche csatorna alatti út. És minden olyan mű, amely társadalmi problémákat, elzártságokat megszüntet, egyszerűsége szimbólum is. Jelképe annak a gondolatnak, hogy az egész emberi civilizációnak össze kell kapcsolódnia az alkotásban, a teremtő tetben, az egyetemes haladás szándékában. Reméljük, hogy a La Manche alagut is ha megépül, ezt a célt fogja szolgálni, a melyben egybeolvad a földalmai technika és az egyetemes emberi megértés nagyszerű gondolata.

(Flancur.)

## Külügyi posta

## A Népközösség az ifjuságért

A legnemesebb értelemben vett öntudatnak és közérdeknek ad hangot a Magyar Népközösség Központi Irodájának felhívása a főiskolára készülő magyar ifjusághoz. A Népközösség Társadalmi Szakosztálya felhív minden középiskolát végzett magyar fiút és leányt, aki a küszöbön álló új iskolai esztendőben valamelyik egyetemi fakultás, vagy más belföldi főiskola első évfolyamára beiratkozik, hogy személyi és családi adatait, tanulmányi és társadalmi helyzetét írásban közölje a Népközösség központjával.

Első előadásra a felhívás valóságos kis életrajzot és családi keresztmetszetet vár a jelentkezőktől, alapjában véve azonban csak azt kísérel meg összeállítani és egységbe foglalni, aminek már régóta meg kellett volna történnie és lennie. Egy pontos, megbízható főiskolás kataszterre van szükségünk; nem amolyan statisztikai nyilvántartásra, mely a számadatok oszlopain és azok tanulságain kívül egyebet alig mutat, hanem az eleven életet és való helyzetet őszintén feltáró, abba alkalomadtán érlelyes kézzel belenyúló, szerves központi irányításra, melynek alapja az egységhez tartozás tudatosítása.

Főiskolás fiataljaink sorsa — népközösségi jövőnk sorsa. Bennük nevelődik a közéleti vezetés utánpótlása, az az értelmiségi élvonal, melynek úgy a népi továbbfejlesztő, mint az értékeket megtartó munkában elsődlegesen ki kell vennie az őt megillető részt.

Ezen a téren sok hiány és mulasztás vár pótlásra. A főiskolára kerülő és azt elvégző fiatalok, egy lelkes és tevékeny kisebbség leszámításával, (ezerszeres tisztelet ezeknek a kivételeknek!) még igen távol áll a közügyektől s a népközösségi munkaszolgálatától. Akár a Hitel, akár az Erdélyi Fiatalok szemüvegén nézzük ezeket a fiatalokat, ugyanarra a megállapításra jutunk: multa sunt adhuc facienda! Sok még a tennivaló!

Kevés oly őszinte és velőig fájó jellemzést olvashatni a mai erdélyi magyar főiskolás ifjuságról, amilyen a közelmúltban Nagy Ödön tollából a Kolozsvári Hitel hasábjain megjelent. Nem vádolhatjuk a szerzőt borúlátással, mert egyéb írásaiban a hit, lelkesedés, öntudat hirdetője. „A mai főiskolás ifjuság” című helyzetrajzának egy-két megállapítását elég idézni, hogy a kiáltó hiányok szembetűnjenek:

A mai főiskolás hittelen. (A hittelenség nem feltétlenül hittelenséget jelent, hanem azt a céltalanságérzetet, amely elfog embereket és néha nemzedékeket, sőt egész népet is, amikor régi világnézetük megbukott s új célt, a megváltozott helyzethez és körülményekhez illőt — még nem tudtak kialakítani, vagy nem tudtak vérrükkel változtatni. Hivatástudat nélkül egy nép nem élhet erős és tartós életet. Nagy munkára csak olyan nemzedék képes, amelynek tagjai feltétlenül hisznek küldetésükben, azt vállalják és levonják gyakorlati következményeit. És mert a mai főiskolás ifjuság nagyobb felében nem él ez a világos céllátás, hivatás- és küldetésstudat, hittelen ifjuságnak kell őt neveznünk).

Másik keserű megállapítása: A mai főiskolás a népközösség szolgálatát nem feladatnak látja, hanem lehetőségeknek. (Ezért az egészen önzetlen szolgálatok hiányoznak életéből. A kettő ugyan — kenyérkereset és népközösségi szolgálat, — nem zárja ki egymást, de az elhelyezkedés és anyagi haszon biztosítása nem lehet az

értelmiség elsődleges célja. Nagy önzést és érdeklődést látunk a főiskolások életében. A tehetősek az elsők, akik távolmaradnak a közössegtől. Némi elégtétel: a munkavállalók kis társaságának lelkesedése és sikerei.)

Természetszerű következménye mindennek a harmadik megállapítás: a mai főiskolás a közügyek iránt érdektelen. (Az idősebb nemzedék tagjaitól gyakran halljuk népünk közügyek iránti érdektelenségét. De abban bizakodnak, az új fiatalság különb lesz. Nos, akár tetszik, akár nem, meg kell vallanunk, hogy nem vagyunk jobbapánkál ezen a téren sem. A közügyek a főiskolások nagyrészt nem izgatják. Ha a tanulmányok komolyan véve volna ennek oka, az még hagyján lenne. Nem! Ennek az oka egyszerűen a tunyaság. Most pedig legújabbban felmenti a közügyekben való részvételtől az egyetemi tanács ismeretes tiltó rendelkezése, hogy az ifjuság ne politizáljon. Ez a böles intézkedés a politikai kalandoktól és végletektől óvja a fiatalságot, de annak kényelemszerető tagjai ez ürügy alatt kivonják magukat a kultrális munkaszolgálatból és népközösségi cselekvésből, az egyetemi évek alatt s rendszerint a után is!)

A hibák mellett sok jó jel is látható. De hiányzik az egységes célú és irányú lendület s maga az irányzat, mely egyesíti a főiskolás ifjuság szétszórt erőit. Az ifjuság jobbait várják az új vezetést és irányítást s a Népközösség központjának idevonatkozóan nagy felelősséggel járó feladatai vannak.

Azon a szomorú tényen, hogy az újabb nemzedékek egy része hideg és fásult a közösségi munkavállalással szemben, csak úgy változtathatunk, ha a fiatalság a tanulmányi felkészülés ideje alatt már belenevelődik a népközösségi szellembe és elsajátítja az intézmények vezetőségéhez szükséges megfontolás, helyzetismeret és céltudatoság kellékeit. Ifjuságunk a társadalmi szervezethez és vezetés terén nem rendelkezik kellő iskolázottsággal és felkészültséggel, pedig valamikor reáharulhat, intézményeink átvételére, kultrális szerveink irányítása és a létbiztosítás küzdelmének szellemi vezetése. Arányszámunkhoz képest igen kevés magyar fiatalember végez az egyetemen. Az intelligenciánkat illető túltermelés nem jelenti azt, hogy nincs szükség diplomásokra, hanem azt, hogy nem tartunk még ott, hogy érvényesülésiüknek saját lehetőségeinken belül kellő keretet állítsunk fel. Minden fiatal erőre szükség van s ezért üdvözlőjük a Népközösség központjának mostani felhívását. Gyűjtse össze és hozza egymáshoz minél közelebb azokat, akik pályaválasztásukban népi életünk szellemi frontján vállalják majd az őrséget.

Befejezésül idekiváncokozik még annak szerény megemlítése, hogy a helyi népközösségi munkában, a társadalmi szakosztály elindulásában okvetlen ott akarjuk látni azokat, akik a magyar ifjusághoz legközelebb állanak, akár nevelői, akár hitéleti, akár pedig kultrális — vagy sportszervezési téren. Ez a népközösségi élet egyik életbevágó problémája s a főiskolás ifjuság ügyében legfelsőbb helyről megnyilvánuló érdeklődéssel párhuzamosan meg kell találni a módot az iparos, kereskedő, munkás és földműves ifjuság energiáinak bekapcsolására is.

Ifjuság nélkül minden szó elveszett s minden kezdeményezés meghalt.

Kulcsár Kálmán.

A King Hall-féle levélháborúhoz volt-e már hasonló a történelemben? — A King Hall-módszer propagandához hasonló volt az, amelyet emigráns francia, Henri Rochefort intézett III. Napoleon ellen. Rochefort — Victor Hugo-hoz hasonlóan — engesztelhetetlen ellenfele volt a második császárságnak és azt La Lanterne című lapjában támadta mindaddig, míg ki nem állították Franciaországból. Ekkor levelekkel támadta el Páris, de nem lehetett megállapítani hogy azokat hol nyomják. Tudták, hogy Rochefort Belgiumban él. Sok nyomozás után elint, hogy Belgiumból tömegesen importálták Franciaországba gipszszobrokat, amelyek III. Napoleont ábrázolják. Ezeknek a belsejében álltak meg Rochefort leveleit, a King Hall-írók osét. A történelem ismétli magát.

Igaz-e, hogy a moszkvai angol katonai delegáció egyik tagja francia? — Valószínűleg Heywood vezérőrnagyra gondol, aki tényleg francia vezérkari iskolát végzett és Gamelin egyik bizalmasa. Anyja francia és éveiké élt mint katonai tisz Párisban, a francia, német és olasz nyelvet folyékonyan beszéli. Az angol delegáció egyik tagja a világháborúban is icentékeny szerepet vitt: így Reginald Plunkett Erle-Erick tengernagy a helgolandi, jütlandi és doggerbanki tengeri ütközetet vezette le, legutóbb György hadsegéde lett. Sir Charles Stuart tette, az angol haderő légügyi tábornagya a külkeleten az angol légi flotta parancsnoka. Ez a három vezérkari tábornok vezeti a delegációt a moszkvai tárgyalásokat.

Igaz-e, hogy Anglia néhány évvel ezelőtt keleti flottája egyrészt megsemmisítette? — A munkáspárti kormánynak 1930-ban nagy baja volt, hogy azért, hogy a tengeri leszerelés példát adjon, a singaporei hajórajt öt torpedónaszádját és több torpedórombolót leszerelt kereskedelmi hajókká alakított át. Ezzel érta mutatni, hogy a Távolkeleten békés szándékai vannak és Japán is nyugodtan leállíthatja a gyverkezését. Japán azonban ennek ellenkezőtette és Anglia nagyon érzi az általa megsemmisített hadihajók hiányát.

Miben áll a Roosevelt-elv? — A Roosevelt-nem az Egyesült Államok jelenlegi elnökére, hanem annak nagybátyjától, Roosevelt hadartól, aki az USA huszonötödik elnöke volt. Roosevelt 1904. december hatodik üzenetében állította fel azt a szabályt, hogy a Monroe-elv gyakorlatként az Egyesült Államokat megilleti az, hogy a közép- és délamerikai államok feletlen gyámkodjon, ha azok idegen hatalmakkal szemben nem képesek kötelezettségeiket teljesíteni. Gyakorlatilag a Roosevelt-elv három ízben is alkalmazást: 1905-ben, amikor az Egyesült Államok Sandomingo pénzügyi ellenőrzését kérte, majd ugyanígy Haiti és Nicaragua esetében. A Roosevelt-doktrina az USA közeledésével alarja megakadályozni, hogy nemamelett hatalom befolyása Amerikában emelkedjen.

Múltheti üzeneteink kapcsán kérni, hogy a múlt államok függetlenségét a Szovjet csak a beszülitovszki békében ismerte el, vagy pedig csak az államokkal is „békét” kötött? — Általában a Szovjet a saját területétől elszakadt államok függetlenségét az 1920-ban kötött szerződésekkkel — rigai, dorpai és moszkvai egyezményekkel elismerte. Sőt 1921-ben Lengyelországgal kötött függetlenségét is biztosította, majd a tők megneptamadási szerződéssel jogilag is Tükkországnak adta át Karsz és Ardahan tartományokat. A Szovjet így a régi orosz birodalom minden területi csökkenését a nemzetközi jog szabályai szerint elismerte és területekre Európában igényt nem tartván fenn, ilyen aspirációt oha nem is folytatott.

Titeanu sajtóminiszter előadása Párisban  
Románia helyzetéről

Párisból jelentik: Eugen Titeanu sajtó- és propagandaugyi államtitkár szombaton a sajtószövetség vendége volt villásreggelin. Az összejövetelen megjelentek az összes európai és amerikai nagy lapok és távirati ügynökségek főszerkesztői, köztük Eric Hawkins, a Newyork Herald Tribune főszerkesztője, Henric Taylor, az Associated Press munkatársa, Gordon Waterfield, a Reuter-ügynökség képviselője, a Daily

Herald, a Chicago Tribune, a Newyork Times és még számos nagy lap munkatársa. Titeanu részletesen tájékoztatta a világlapok szerkesztőit Románia helyzetéről és arról a tevékenységről, a melyet Öfelsége, II. Carol király útmutatása alapján az új kormányzati rendszer folytat. Eric Hawkins, a szövetség elnöke, köszönetet mondott az előadásért Titeanu államtitkárnak.

Ma és minden nap két nagy szenzáció!  
A legkedvesebb, legédesebb DEANNA DURBIN  
és a legjobb STAN-BRAN Fra Diavolo  
legmulatságosabb

## Koppenhágában ellopták Sallai Leót, a hírhedt magyar kalandort

Budapestről jelentik: A koppenhágai rendőrség értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy a dán fővárosban letartóztatták Sallai Leó magánzót, akit egy nagyszabású kártyacsalás közben tettenértek. Sallai Leó személye nem ismeretlen a budapesti rendőrség előtt. Apja Salamon Leó ismertnevű nemzetközi circuszszagató volt, aki fiát gondosan nevelte és négy világnyelvre is kitaníttatta. Apja halála után Sallai sokáig állás nélkül tengődött és mint pincér, parkett-táncos és idegenvezető kereste meg kenyerét. Több szélhámossgát követett el, amelyekért elítélték és büntestének kitöltése után ismét mint idegenvezető működött Budapesten. Mint ilyen, megismerkedett egy dúsgazdag svájci bankigazgató leányával, aki belészeretett. Feleségül vette a gazdag leányt és

a nagy hozományból évekig fejedelmi módon élt.

Gazdag apósa végül is megelégte veje költelező életmódját, leányát elváltatta tőle, de Sallai a bőséges hozományból még jóideig folytatta nagyúri életmódját. Később valuta csalások miatt letartóztatták és elítélték, majd büntetésének kiöltése után külföldre ment. Párisba utazott, ahol hamarosan ismert alakja lett a kártyakluboknak és az éjszakai életnek, sokszor Nizzába is kirándult, ahol szintén legendás hírnévű játékos volt és mindig nagy pénzekben kártyázott. Franciaországból Koppenhágába került a különös életű férfi, aki most mint kártyacsalo került konfliktusba a dán hatóságokkal. A nagystílű szélhámosra ismét fogház vár.

## Felhívás a főiskolára készülő magyar ifjakhoz

A Romániai Magyar Népközösség Társadalmi Szakosztálya felhív minden középiskolát végzett magyar fiút és leányt, akik 1939-40. iskolai esztendőben kívánnak valamelyik egyetemi fakultás, vagy más hazai főiskola I. évfolyamára beiratkozni, hogy szeptember 1-ig küldjék be az alábbi felsorolt irásaikat a Romániai Magyar Népközösség központi irodájába (Cluj, Str. Bratianu 3.)

1. Családi állapotának leírása: szülei neve, vallása, foglalkozása, vagyona, testvéreinek neve, vallása, életkora, foglalkozása.
2. Személyi és tanulmányi kimutatás: mikor és hol született, hol végezte, milyen nyelvű, felekezeti iskolában elemi és középiskolai tanulmányait, a középiskola négy felső osztályában tanult összes tantárgyakban elért eredményei, kimutatandó, hol, mely évben tett érettségi vizsgát, az érettségi rendjén eredményei is kimutatandók, — ha még nincs érettségi vizsgája, úgy megemlítendő, hogy állott-e már vizsgálatra és hány ízben), vagy nem, katonai állapotára, milyen egyesületnek tagja, milyen ifjúsági megmozdulásban, konferencián, táborban vett eddig részt, milyen nyelven beszél és ir, van-e valamilyen ipari pályára is képesítése?
3. Mire készül? Milyen fakultásra, vagy főiskolára szándékozik beiratkozni, milyen segélyforrásokból akarja fenntartani magát a főiskolai évek alatt?
4. Pályaválasztással, tanulmányozással, beiratkozással, diáksegélyezéssel kapcsolatos minden kérést, felvilágosítást a három első irattól függetlenül, külön írásban, egyetlen kérvényben lehet kérni a Társadalmi Szakosztály ifjúsági munkaszakosztályától. Felbélyegzett válaszborítékot kell ebben az esetben az iratokhoz csatolni.

Az 1. 2. számú iratokat a helység megfelelő magyar egyházának lelkésze, vagy magyar felekezeti középiskolájának igazgatója által kell hitelesíttetni.

E felhívást a nyilvántartás, tanácsadás, egyes fakultásokon és főiskolákon a felvételnél való segítségadás, a diáksegélyezés és a népközösségi munka-szolgálat érdekében bocsátottuk ki. Minden diák, fiu és leány, országunk bármely városának, bármely főiskolájára készül is, de egyben a maga érdekében állónak is tekintse, a pontos időben való jelentkezést.

Kolozsvár, 1939. augusztus 8.

Kós Károly s. k. Albrecht Dezső s. k.  
elnök előadó.

# Levél az Örök Városból

Rómából írják: Hetek óta dühöng a kánikula. Egyetlen felhőse sem takarta el a napot, amely 32-36 fokos forrósággal tűz le az Örök Városra. Ennek ellenére meglepően itthon van mindenki. A politikai és társadalmi élet nagyüzeme még teljes aktivitásban van. A fürdőhelyeket és a nyári üdülőhelyeket még nem szállták meg az olaszok. Annál látogatottabb Ostia, amelynek hét km-es strandja már majdnem egész hosszában kiépült. Aki tud magának néhány óra időt szakítani, kiruccan a tengerhez megmártani magát a sós hullámokban.

### A SZABADTÉRI ELŐADÁSOK NAGY SIKERE

Az uborkaszegénység még nem kezdődött el. A világpolitika feszültsége sem engedi, hogy az emberek békésen átadják magukat a nyári ernyedségnek.

A múlt hónap végén még pezsgett a színházi élet is. A fojtó meleg ellenére is szüfolt ház előtt játszott a nagy Zacconi a Lear királyt és Platon két dialógusát, a Kritont és a Phaidont. Felejthetetlen élmény volt mind a kettő. A zenei élet még elevenebb, mint az év bármely szakában. A Caracallatermák szabadterei operaházát

estéről-estére 20.000 főnyi tömeg tölti meg.

A 4 lírás helyről is tökéletesen látni a minden fantáziát felülmúló, káprázatos díszleteket, a 9 lírásról már hallani is lehet egész jól Gigliót, Tito Schipát, Francit, Borgiolit, Toti dal Montet, aki egyáltalán nem öregszi s hangja még ma is fiatalosan csicsereg Gilda Ariában. A Duce már kétszer jelent meg az előadásokon, egyszer ott voltak a trónörökösök, s minden este látható egy-két bel, vagy külföldi előkelőség.

A huszerez jegy már mindig az előadás előtt három-négy nappal elkel.

Hasonló a helyzet a fórum Maxentius-bazilikájában rendezett szabadterei hangversenyekkel is, ahol négy lírás egységár van. Ha az ember tűrhető helyen akar ülni, tanácsos már az előadás kezdete előtt másfél órával, a kapuk megnyitásakor beülni. Itt is mindig telt ház van. Hétezer ember szokta végighallgatni minden hét keddjén és péntekjén a népszerű jelleg ellenére is elég finomsággal összeváltgatott szimfonikus műsorokat. A közönség minden karmesternek hálás tappal adózik, de ki kell emelni azt a döntő sikert, amelyet az alig harmincás Willy Ferrero aratott. Ez a fiatal karmester, aki mint csodagyerek kezdte s már hét éves korában vezényelt, még mindig nem állt meg, minden ízében csupa muzikalitás s minden partitúrából „kihozta”, ami benne van.

### A TELEVIZIÓ RÓMÁBAN

Megérkezett Rómába a televízió is! A Monte Mario ultra-rövidhullámú leadóállomásán már hónapok óta folytak a kísérletek televíziós közvetítésre s most már Róma minden este egyórás köztétést ad. Akinek vevőkészüléke van, kb. 80 km körzetben, varieté- és filmközvetítéseket fogl televízió csodáját azonban a nagyközönség széles hozzáférhetővé tették. A Circus Maximus téren, a nemrég lebontott ásványkiállításból örömaradt művészeti pavillonban október 10-éig kiállítás van s ennek keretében élvezheti bár televíziós leadásokat. Egyébként érdekes a Maximus sorsa is. Ennek a területén hosszú irásatások folytak, melyek a nagy circusz relették volna hivatal felátni. Az ásátások az kudarcral jártak, az ősi arénából ma sem több, mint évtizedekkel előbb.

### FESTA DI NOANTRI

Róma ünnepeit kedvelő népének, mint a augusztusban, most is nagy örömet szerez a mellyei Mária búcsújával összekötött nagy teveri ünnepség, a hagyományos Festa di No amely a hónap végéig tart. A Tiberis Janicul le első partja ilyenkor csupa virágfüzér és lámpagirland s egy hétig, tíz napig egész Róna telong a régi városnegyed zeg-zugos síkatorai Van ott minden, ami egy nagy búcsúval együtt ringlispil és mutatványos bódák, mézeskaács nepi mámorban kipirult arcok. Tízujjáték nyi zárja az ünnepeket, amely alatt diszes keretek k kibüntetik a negyed sokgyermekes anyáit, s egy este, a közönség birálata mellett, vers kelnek egymással a nagy Belli utódai, a rögnépi költők, akik ott kapott témára rögtön verset a stanza nem könnyű formájában.

### MÁR ÉPÜL A METRÓ

De Róma nemcsak szórakozik ebben a hben, hanem dolgozik is. Készül az 1942-es viállításra. Már épül a metró pályája, mely az mástól a kiállítás területéig fog vinni. A közlekedés területén is előnyös változásokat tnek. A minisztertanács nemrég határozta el a 2560 kilométer hosszúságú vonal elektrifiká am azt jelenti, hogy

1942-re 7800 kilométeren futnak villamosított vonatok Olaszországban, így az 1932-ben kitűzött program megvalósul. A bizottság foglalkozik az előreláthatólag özőnlő tömeg elhelyezésével. Új szállodák építésre kibővítést határozták el a Via Nomanán már épülnek is az első tömegszállodák.

A napokban a kapitulummi farkasnak három ke született, hozzáértők véleménye szerint ez teljesítmény egy farkastól. Az óment kereső rnép e bőséges istenidást jó előjelnek vélik az vetkezőndő esztendőkre.

# Rádió

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 13.

- Bucuresti.** 8.30: Hanglemezek, torna. 9.45: Isten-tisztelet közvetítése. 12: Katonai előképzősök ujságja. 12.15: Hanglemezek. 13: Időjelzés sport-hírek. 13.05: Hangverseny. 13.55: Francia zenre. 14.10: Rádió ujság. 15.15: Mezőgazdasági hírek és tanácsok. 15.20: A Társadalmi Szolgálat falu-órája. 18: Időjelzés, időjárásjelentés. 18.02: Műszaki posta. 18.17: Sétatéri zene. 19: Könnyű zene. 19.15: Táncczene. 19.58: Sporteredmények. 20: A hét. 20.15: Hanglemezek. 20.50: Román zene. 21.30: Keringők. 22: Sporteredmények. 22.15: Filmzene. 23: Rádió ujság. 23.15: Hanglemezek.
- Budapest I.** 9: Hanglemezek. 9.45: Hírek. 11: Egyházi ének és szentbeszéd. 12.15: Evangélikus istentisztelet. 13.30: Operaházi zenekar. 14.05: Felolvasás. 15: Hanglemezek. 16: A magyar búzakérdés. 16.45: Magyar nóták. 17.30: Felolvasás. 18.10: Katonazene. 19.10: Előadás. 19.40: Hangverseny. 20.15: Hírek. 20.25: Szerenád Füreden. Hangjáték. 21.10: Hangverseny. 22.40: Hírek. időjárásjelentés. 23.05: Hangképek a magyar atlétikai bajnokságról. 23.40: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24: Cigányzene.

HÉTFŐ, AUGUSZTUS 14.

- Bucuresti.** 7: Hanglemezek, torna, háztartási és egészségügyi tanácsadó. 12: Hanglemezek. 13.00: Időjelzés, sporthírek. 13.05: Hangverseny. 14.10: Rádió ujság. 15.10: Aktualitások. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Irodalmi krónika. 19.17: Dólutáni hangverseny. 20.10: Előadás. 20.15: Olasz és spanyol dalok. 20.45: Hangverseny.

- 21.05: A Voie Buna vokál-trió hangvers. 21.35: Kézzongorás hangverseny. 22: Rádió u. 22.15: Táncczene. 22.30: Román zene. 2. Rádió ujság. 23.15: Hangverseny. 23.45: Né és olasz nyelvű hírszolgálat.

**Budapest I.** 7.45: Torna, hírek, hanglemezek. Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.45: Felolvasás. 1. Hangverseny. 13.40: Hírek. 14.20: Szalón. 15.30: Hírek. 17.15: Diákfelőra. 17.45: Idője időjárásjelentés, hírek. 18: Hírek szlovák és gyan-orosz nyelven. 18.10: Előadás. 18.40: S fonikus zene. 19.50: Előadás. 20.15: Hírek. 20. Spanyol dalok. 20.50: Kassai est. 22: Cigány. 22.25: Hangfelvétel. 22.40: Hírek. 23: Hangseny. 24.25: Cigányzene.

KEDD, AUGUSZTUS 15.

**Bucuresti.** 7: Hanglemezek, torna, háztartási egészségügyi tanácsadó. 12: Hanglemezek. 13: Időjelzés, sporthírek. 13.05: Hangverseny. 14: Rádió ujság. 15.15: Aktualitások. 19: Idője időjárásjelentés. 19.02: Tudományos krón. 19.17: Hanglemezek. 19.40: A Duna és a Ra hanglemezek. 20: Előadás. 20.15: Ének hangseny. 20.35: Zongora hangverseny. 21: Előa. 21.20: Népi dalok. 22: Rádió ujság. 22.15: Mánok és balladák hanglemezeiről. 23.15: Hangverseny. 23.45: Francia és angol nyelvű hírszolgálat.

**Budapest I.** 9: Hanglemezek. 9.45: Hírek. 11: Fházi ének és szentbeszéd. 12.30: Görögkatol istentisztelet. 13.30: Táncczene. 14.10: Felolvas. 15: Operetársulatok. 15.45: Mezőgazdasági szolgálat. 16.30: II. számú regőcsoport. 17: adás. 17.30: Cigányzene. 18: Hírek szlovák magyar-orosz nyelven. 18.40: Előadás. 19.10: S. lönzene. 20.15: Hírek. 20.25: Felolvasás. 21: Turandot. Dalmi három felvonásban. 22: Hí. 23.15: Időjárásjelentés, hírek német, olasz, gól és francia nyelven. 24.20: Cigányzene.

# = KÖZGAZDASÁG =

## Hadmentességi adó fizetése nélkül nincsen tanulmányi halasztás

Regelent a nemzetvédelmi miniszter rendelete az új törvénnyel kapcsolatban

A nemzetvédelmi minisztérium a főiskolák bevonulásának tanulmányi elhalasztását illetően a következőképpen rendelkezett:

1. Az 1940-es korosztály (1918-ban született) ifjak, akik leszállított katonai szolgálati időre jogosultak és az országban, vagy külföldön való tanulmányaik továbbfolytatása céljából az 1939—1940. évre szóló bevonulásuk idején elhalasztását igénylik, 1939. augusztus 1-ig bezárólag felbélyegzett kérvényeiket nyújtják be, vagy juttassák el (ajánlott levélben) az illetékes hadkiegészítő parancsnokságokhoz. A kérvényezőknél a következő adatokat kell feltüntetniük: vezeték és keresztnéve, állító lakhelye (ahol az értesítéseket átveszik), születési idő, hely, hányas korosztály, melyik hadkiegészítő parancsnoksághoz tartozik, az iskola (intézet) székhelyének megnevezése, melyik tanévben van beiratkozva, az 1939—1940. évi hadmentességi adó kifizetéséről szóló nyugtájának száma.

2. A tanulmányi elhalasztást igénylő kérvénnyel egyidejűleg letétbe kell, hogy helyezze az előre kifizetett 1939—40. évi hadmentességi adó nyugtáját.

3. Azok az ifjak, akik nem nyújtják be kérvényüket, elvesztik tanulmányi szabadságukra vonatkozó jogait és kötelesek 1939. november elsején bevonulni.

Az 1939-es és régebbi korosztályhoz tartozó ifjak, akik leszállított katonai szolgálati időre jogosultak és 1938. augusztus 15-én kiremeltek a 1938—1940. évre szóló tanulmányi szabadságukat, a következő iratokat nyújtják be (ajánlott levélben) az illetékes hadkiegészítőhöz: a) egy egységes bizonyítványt, amely a beiratkozást, az óralátogatást, mely az 1938—39.

tanévi iskolai tevékenységet igazolja; b) az Md. A. és B. bejelentéseket (deklaratívile) és az 1938—39. évre befizetett hadmentességi adónyugtákat.

A pénzügyminisztérium az ország összes pénzügyigazgatóságaihoz megküldött 1939. június 28-án kelt 135.761. számú körrendeletében úgy intézkedett, hogy azok az ifjak, akik az illetékes hadkiegészítő által kibocsátott bizonyítványt (dovada) bemutatják, — mely az 1938. november 1-től 1939. november 1-ig érvényes tanulmányi halasztást bizonyítja — a következő befizetésre kötelezők: a) az 1938. november 1-től 1939. április 1-ig szóló régi törvény által előírt illetékes évi adó befizetésére; b) az 1939. április 1-től 1939. október 31-ig szóló új törvény szerinti hadmentességi adó, így a fix taxa felének, vagy 400 leinek és az évi suprataxa felének, vagyis 100+100 leinek a befizetésére.

2. Abban az esetben, ha ezek az ifjak továbbra is igénylik a tanulmányi halasztást, 1939. augusztus tizenötödikéig bezárólag nyújtsák be az 1939—1940. évre szóló kérvényüket az illetékes hadkiegészítőhöz. A kérvénnyel egyidejűleg letétbe kell helyezni az előzetesen befizetett 1939—40. évi hadmentességi adó nyugtáját. Az adónyugta letétbehelyezése f. év augusztus 15. és november 1. között kell, hogy megtörténjen.

3. Azok, akik nem tesznek eleget az itt közölt formásoknak, elvesztik a jövőbeni tanulmányi szabadságra vonatkozó jogukat és kötelesek 1939. november elsején bevonulni.

4. A tanulmányi halasztások kérelmezésére vonatkozó kéréseket az összes mellékelt iratokkal együtt az illetékes hadkiegészítőhöz kell benyújtani, vagy elküldeni (ajánlott levélben), kérve az iktatószámot, vagy a postaszelvényt az esetleges igazolás érdekében.

## Lehetne-e jövője Erdélyben a nemes prémállattenyésztésnek?

A nemes prémállattenyésztés terén termelő és fogyasztó, kereskedelmi vonatkozásban exportáló és importáló államokkal találkozunk. Románia ez utóbbi kategóriához tartozik, holott magában véve az a körülmény, hogy agrárállam vagyunk, már elég intelem, hogy e téren is haladéktalanul kellene cselekednünk. Behozatali statisztikánkból fellelhető, hogy az országba importált luxus-prémáru mennyisége állandóan emelkedik, amiért cserébe óriási összegek kerülnek külföldre. A prémáru, a külföldi termelőtől kezdve a gyárosok, nagykereskedők, majd a közvetítő kereskedelem kezén megy át, amit a behozatali vámköltségek is fantasztikusan megrágitanak, amíg végül a kiskereskedelem és kisipar után a fogyasztóhoz eljut.

Mindezek után szinte csodálatosnak tartom, hogy a nemes prémállattenyésztés bevezetése és meghonosítása érdekében komoly kezdeményezés nem történt, míg a fejlettebb, gazdasági kulturával rendelkező nyugati és az Egyesült Államokban az iparilag üzött prémállattenyésztés hatalmas jövedelmi forrásokat képez. Ezzel szemben nálunk, ahol a prémállattenyésztéshez szükséges előfeltételek adva vannak (sokkal előnyösebben, mint az említett államokban), a termelésnek ezer ága teljesen kiaknázatlanul parlagon hever. Oka ennek részben az előítéletekből táplálkozó lebecsülés, másrészt a vállalkozási szellem hiánya.

Szörványosan akadnak ugyan Erdélyben nemes prémállattenyésztők, azonban ezek inkább sportszerűleg üzik azt. Gazdasági és kereskedelmi politikai jelentőséggel bíró vállalkozásnak nyoma sincs. Ahhoz, hogy nálunk prémállattenyésztői farmoknál lehetne létesíteni az azokat külföldi nivóra hozni, a lehetőség adva van. Erdők és a hegyes vidékekben bővelkedünk, amely hűvös, illetve hidegebb éghajlatával az állatok egészségi állapotára, szőrmejük prima minőségű kifejlődésére nagyon is megfelelő volna. Az állatok tápanyag beszerzése pedig alig

jöhet figyelembe agrárállamban.

Vannak magyar uradalmak, amelyeket a földparcellázás létalapjában rendített meg. Gondoskodás nem történt az elszenvedett veszteség mikénti pótlására nézve. Már pedig, ha a külföldi eredmények alapján kalkulálunk, rá kell jönnünk, hogy ennek a most felvetett eszmének kivételére nézve csonka uradalmaink különösen Erdélyben, rendkívül alkalmasak.

A céltudatos tenyésztés szakértelmet is igényel, azonban annak, aki nagy átlatbarát és kifejlett érzeke van az állattenyésztéshez, épp oly könnyű elsajátítania, mint bármely más háziállat szakszerű tenyésztését.

Milyen gazdasági érték rejlik egy üzemből nemes prémfarmban, azt még megközelítőleg sem lehet a jövedelmezőség szempontjából felmérni. A kedvező anyagi viszonyok között élőknek a közep- és nagybirtokosainknak azt a közönyt, amelyet ezen természeti ág iránt tanúsítottak eddig, fel kell adniuk s tömörülés után vagy szövethetési alapon, saját érdekében fel kellene karolniuk még a drágaköveknél is értékesebb termelési forrás kiaknázását.

Meggyesy István.

— Franciaország legnagyobb pénzügyi zete szanálja az amszterdami Mendelsohn bankházat. Párisból jelentik: A Holland pénzügyi körökben óriási feltűnést keltett a Mendelsohn bankház bukása. A pénzügytétel azért kellett állami felügyelet alá helyezni, mert 400 millió hollandi forint értékű francia kölcsönkötvényt vásárolt össze és azt nem tudta elhelyezni Angliában. Most arról van szó, hogy Franciaország visszavásárolja a kölcsönkötvényeket, nehogy a francia állam hitele veszélyeztetve legyen. A legnagyobb francia bank, a Banque de Paris et Pays des Bas, bejelentette, hogy amszterdami fiókjuk átvette a Mendelsohn bank kötelezettségeit. A hírek hatása alatt a Royal Dutch papírok 6020-ról 5900-ra estek

## Kalapácesmalmok

nagy teljesítőképességgel, 4 típusban, kiváló megmunkálásban!

**Borprések** minden nagyságban, hidraulikus és kéziprésfejjel

**Szőlőmalmok** szemelőkészülékkel, vagy anélkül

Illusztrált katalógus ingyen és bérmentve

## Alfa-Laval és Perfekt szeparátorok

Tejüzemi gépek és hűtőberendezések  
Raktár és tanácsadás:

**INGRICO s. i. c.**

TEMESVÁR, IV., I. Bratianu-ucca 37. szám  
Telefon 31—57.

a nagy- **AND. RIEGER R. T.** gépgyárának  
szabványos képviselője

## Biharmegyében a Kereskedelmi és Iparkamara tartja az országos vásárokat

Végrehajtják a 11 év óta alkalmazáson kívül álló törvényt.

Egy 1928-ban hozott törvény tudvalevőleg megszüntette a községek vásártartási jogát és azt az illetékes kereskedelmi és iparkamarákra ruházta át. A kamarák azonban nem mindenütt léphettek eme joguk gyakorlásába, mert a községek, amelyeknek jelentős jövedelmet hajtott a vásártartási jog, vonakodtak attól, hogy erről a jogról lemondjanak. A különböző politikai részmek pedig készséggel segítettek a községeket abban, hogy a törvény eme rendelkezésének ne tegyenek eleget. Így aztán a régi részmek alatt hasztalanul jöttek az idevonatkozó rendeletek, a községek ellenállása miatt minden maradt a régiiben. Így volt ez Biharmegyében is, ahol eddig a kereskedelmi és iparkamara egyetlen község vásártartási engedélyt sem tudta átvenni.

Most azonban szigorú és határozott utasítás érkezett a nemzetgazdasági minisztériumtól a kamarához. A rendelet utasítja a nagyváradi kamara vezetőségét, hogy a vásártartási jogokat haladéktalanul vegye saját kezelésébe. A vidéki vásárok közül azokat, amelyek nem életképesek, megszüntették, s csak az életképeseket tartják fenn a kamara kezelésében. A bihari vásártartási jogokat a váradi kamara egy hónapon belül szándékszik átvenni. Az első a margittai vásártartási jog lesz, amely horribilis jövedelmet hajt, de amely jövedelemből még a vásártartást sem tartják fenn olyan állapotban, hogy az a követelményeknek megfelelően.

(=) GABONÁRAK. (A Dengl és Kleinmann cég jelentése). A bánági gabonapiacra élénk kereslet mutatkozik búza iránt, míg a többi gabonaféle iránt a kereslet lanyha. Az üzleti forgalom is csak búzavásárlásokkal élénkül. A piaci árak a következők: búza 75 kilós 420, tengeri 420, korpa 340, új zab 400, új takarmányárpa 350, tavaszi árpa 420, muharmag 400, tökmag 950, káposzta repce 850 és lencse 600—700 lei százkilónként

— UJABB RENDELKEZÉS A VÁLLALKOZÓK ADÓJA ÜGYEBEN. A vállalkozók — belevetve az építészvállalkozókat is — adóját 1939 április elsejétől kezdődően minden vállalkozási szerződés után külön állapítják meg. A központi adóügyi tanács most ezzel kapcsolatban a következő határozatot hozta: azoknál az állammal, vagy köztisztviselőkkel kötött szállítási szerződéseknek, amelyek még 1939 április elseje előtt jöttek létre de a munkálatok egyrésze eltulodott április elseje utáni időre, az adóalapot nem a szerződések értékének 9 százalékában, hanem csak 7 százalékban állapítják meg. A magánosokkal kötött vállalkozói szerződéseknel az adóalap továbbra is 9 százalék marad, tekintet nélkül arra, hogy a szerződést 1939 április elseje előtt vagy után kötötték meg.

## Az évi szabadságolások rendszere a legutóbbi törvénymódosítások után

Tíz éve van életben a munkaszervezési törvény, amely a kötelező szabadságot bevezette

Az alkalmazottak nyári szabadságának idejét aktuálisnak tartjuk a munkaszervezési törvény vonatkozó része körül legutóbb kialakult joggyakorlatot ismertetni. Amint tudjuk 10 éve van életben a munkaszervezési törvény és ez idő alatti részben a módosításokkal — legutóbb a múlt év augusztusában és októberében hozott törvényekkel — részben pedig a joggyakorlattal elsimultak azok a félreértések, amelyek a törvény kezdeti alkalmazása körül felmerültek. Mindenekelőtt összegezzük, hogy az alkalmazottnak mennyi szabadság időre van szüksége: A tisztviselők 1—3 évi szolgálat mellett 10 napos, 3—5 évi szolgálatnál 14 napos, 5—10 évi szolgálatnál 21 napos szabadságra tarthat igényt 10 éven felül minden évi szolgálatnál egy nappal növekedik az évi szabadság idő, amely azonban a 30 napot meg nem haladhatja.

A munkásoknál 1—3 évi szolgálatnál 7 nap, 3—5 évnél 10 nap, 5—10 évnél 14 nap a szabadság idő és minden évi szolgálat után emelkedik.

A szabadságot az alkalmazott nem kérheti bármikor, hanem azt olyan időben kapja meg, hogy azáltal a vállalat normális menete ne szenvedjen. Etekintetben a joggyakorlat mondja ki ezt az elvet, mert maga a törvény csak azokról az üzemekről intézkedik, ahol legalább 10 alkalmazott van és ezeknek szabadságtáblázata az év május végéig kifüggesztendő.

A szabadságidőre az alkalmazott nem a legutóbbi fizetését kapja, hanem a

*legutóbbi háromhónapos fizetése átlagát.*

Ha tehát valakinek a fizetése a szabadságidő előtti hónapban leszállított, akkor a szabadságidőre többet kap, mint amikor dolgozott. Az akkord munkások szabadságidőre járó fizetése az utolsó három hónapban elért fizetés közép aránya. Ezt mindig napokra kell kiszámítani, vagyis az osztó szám a három hó alatti munkanapok összege lesz. Általában

*a szabadságnapok alatt csak munkanapot lehet venne,*

tehát a közbeeső szüneti napok számításba nem jönnek.

A munkaadó köteles a szabadság megadására és őt terhel a bizonyítás arra, hogy a szabadságot megadta. (Semmitőszék III. 1936.) A szabadságidő betöltött évekre szól, az év a naplári évek szerint számítható és a szabadságidő elmaradásáért

*kártérítés csak az év leteltével esedékes,*

mivel a munkaadó az év végéig bármikor megadhatja a szabadságidőt. Ezekből folyik, hogy ha egy alkalmazott például az év tavaszán lép be a következő

zól év végéig megadható neki a szabadság és abból kifolyólag kártérítésre előbb nincsen joga.

A kártérítés nagyságára nézve sokáig ingadozó volt a joggyakorlat. A törvény a kifizetés kétszeresét veszi, amit még egyes felsőbb bíróságok is úgy értelmeztek, hogy az elmaradt szabadságidő alatt már felvett fizetéssel egyenlő összeget kell az alkalmazottnak kártérítésért kifizetni. Legutóbb a semmitőszék ez év februárjában hozott döntésében tisztázta a kérdést és e szerint a fizetésen kívül

*annak kétszerese jár kártérítésként,*

ha az alkalmazott nem kapott szabadságot. Erre a kártérítésre az alkalmazottnak joga van akkor is, ha nem kért szabadságot. A felmondásban levő alkalmazottnak esedékes szabadságigénye van, és az megadandó tekintet nélkül a felmondásra. Al ez akkor is,

*ha az alkalmazott hibájából a munkaszervezési viszony rögtön hatállyal felbomlik,* mert az alkalmazottnak a szabadságidőre szerzett joga van.

Az alkalmazott csak a jogi viszony megszüntése után mondhatja le jogérvényesen a szabadságról. Tehát, ha az alkalmazott már kilépett, köthet egyezséget a szabadságidő elmaradása miatt járó kártérítés tekintetében, de érvénytelen olyan nyilatkozat, amely

*az utolsó fizetés felvétele előtt a munkás vagy a tisztviselő részéről olyan tartalommal adatik, hogy a szabadságidő miatt nincsen kártérítési követelése.*

Addig ugyanis, amíg az alkalmazott teljes neki járó fizetését fel nem vette, a jogviszony nem tekintendő megszüntetnek.

Az utóbbi időben ingadozó a joggyakorlat abban a kérdésben, hogy meddig adhatja be az alkalmazott kérését a szabadságidőért járó kártérítés iránt. 1936 decemberében a Semmitőszék olyan döntvényt hozott, hogy

*az elévülési idő 3 év*

úgy, ahogy azt a munkaszervezési törvény 73. szakasza a fizetésre nézve megállapítja. Van azonban újabb, ellenkező döntés, amely szerint az ilyen jog 3 év után sem éviült el, hanem csak 32 év alatt. Ez a szociálisabb megoldás, mert

*az alkalmazásban levő tisztviselő vagy munkás nem indít pert munkaadója ellen*

csak a szolgálatból való kilépés után. Így tehát legfeljebb csak 3 évre kérheti a szabadságidő pénzt, ez pedig nem felel meg a törvény intencióinak.

## Hetvennégy kiló fajsúlynál silányabb búzát nem lehet exportálni

60 ezer vagon óbuza még eladatlan

Bucuresti. A Szövetkezeti Központ adatai szerint a hatáskörében dolgozó 71 megyei szövetkezeti egység eddig 13.620 vagon búzát vásárolt fel a termelőktől az értékesítési törvényben előírt áron. Ezzel kapcsolatban az „Argus” azt írja, hogy arra a versenyre, amelyet az argentinai búza csinál a világpiacon, valamint a külföldi vásárlók igényeire való tekintettel a kormány úgy határozott, hogy

*az exportra kerülő búzának legalább 74 kilós fajsúlya kell legyen.*

A hadsereg ellátása és a belföldi liszt szükséglet fedezése ennél gyengébb fajsúlyú búzák felhasználásával történik.

A 70 kilón aluli búza hivatalos felvásárlására akkor kerül sor, ha kiderülne, hogy a búza átlagos minősége gyengébb, mint eddig hitték.

Szakértői becslések szerint legalább még 60 ezer vagon búza van a tavalyi terméshől. Ezzel a mennyiséggel együtt az ezévi fölösleg kielégítő exportlehetőségeket nyújt. Minden attól függ, hogy a tengertermés milyen lesz és fedezi-e azt a deficitet, amelyet egyes vidéken mutat fel a termés.

A temesvári terménypiac felhozatala változatlanul csekély. Az árak még nem alakultak ki, de előreláthatóan magasak lesznek, mert máris nagy exportkéréses nyílvánul meg irántuk. A Bánságban eddig nem volt jelentős jégkár, a termények még a gyengébb talajú vidékeken is kielégítő minőségűek és így értékesítésük nem okoz majd gondot. Az új búzából kevés került még piacra, a malmosok csak most kezdtek meg őrleéseiket. A bánsági búza minőségére jellemző, hogy a lipnai körletben 78—79,

a fibisi és késczíni vidéken 79—80, a gyülvézi területen pedig 76—78 kilogram az átlagos hektolitersúly. A búzaértékesítés a szállítási és tárolási nehézségek miatt nehezen halad, augusztus 8-ig a bánsági búzaértékesítő szövetkezet 562 vagonot vásárolt fel. A piaci árak egyébként a következőképpen alakultak: búza 420—430 lei, zab 440—450 lei, tengeri 415—430 lei, lencse 900—920 lei mázsánként.

## A csőd alatt is dolgozik a marosvásárhelyi Petróleumfinomító

Gyűlést tartanak a munkások és tisztviselők

Megirtuk, hogy a marosvásárhelyi Petróleumfinomító ellen a csődöt elrendelték. Most már megkezdődött az üzemépületek és irodák hivatalos lepecsételése. A gyárban még nem szünetel teljesen a munka s körülbelül két vagon olaj még finomítás alatt van. Amint illetékes helyről értesülünk, minden lehetőséget megkezesnek, hogy a csődbejutott vállalat kielégítse hitelezőit s így a mintegy száz munkást foglalkoztató üzemet működésben tarthassa. A csődeljárás megindítása igen nehéz helyzetbe hozta a gyár tisztviselőit és munkásait, akiket az a veszély fenyeget, hogy egyik napról a másikra, minden felmondási idő és végkielégítés nélkül uccára kerülnek. Az elbocsátott munkások és tisztviselők vasárnap gyűlést tartanak s ekkor megállapítják követeléseiket s azokat a csődtömeg gondnok tudomására hozzák.

## Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet közleménye

### A gyümölcs és zöldség konzerválásáról

A gazda ritkán ismeri be saját magának, még ritkábban másnak, hogy meg van elégsze az időjárassal, a természettel, a gazdasági helyzettel. Van úgy, hogy az árak jók, de rossz volt a termés és nincsen mit eladni. Máskor jó volt a termés, de ennek következtében az árak úgy lementek, hogy alig maradt valami kis haszon a termésen.

Olyan terményeknél, amelyek nem romlanak s hónapokig, vagy esetleg évekig hiba nélkül eltarthatók, nem olyan nagy a baj, különösen akkor, ha a gazdának van elég pénze, hogy a jobb ár alakulást kivárhassa. De a romlandó terményeknél a pénz sem segít a bajon és úgy kell odaadni a vásárra vitt portékot, ahog veszik.

Ilyen romlandó termények a zöldségfélék és a gyümölcs. Ezeknél is az a baj, hogy a terméshozam nagysága évről évre ugrásszerűen változik. A gyorsan megromló termények termelési áron alul való elkötyvetését csak akkor lehet elkerülni, ha olyan vidékek is vannak amelyekben a termés nem sikerült és ha a gazdák kereskedelmi megszervezettsége eléggé fejlett, hogy a hasznót ne csak a közvetítő kereskedelem vágja zsebre. Ez a megszervezettség azt jelenti, hogy legyen a gazdának központi értékesítő szervezetük, amely tájékozva van a ország egyes vidékeinek várható terméséről, a egyes piacok felvevőkapacitásáról, amely az e adások és leszállítások gyors lebonyolítására képes. Maguk a termelő gazdák pedig tisztában kell, hogy legyenek a romlandó termények kelendő erejtési fokozatú való leszedésével, a termésnek a piac kívánalmai szerinti osztályozásával és a legcélszerűbb csomagolási módokkal.

A gyümölcsök közül a téli alma és kórta a dió és mogyoró gyors értékesítése nem elengedhetetlen fontos, mert hiszen ezek szakszerű rakározással hónapokig eltarthatók. Ilyenek konyhakerti vetemények között a gyökönvények. De már a dinnye, a barack, nyári kórta szilva, a paradicsom és egyéb termények eladása jó termés esetén próbára teszi a gazda idejét.

Ezen a helyzeten segíteni a gyümölcs- és zöldségfélék konzerválása van hivatva. Kicsi nyen ezt már régóta gyakorolják a háziasszonyok, amikor a gyümölcsök és zöldségfélék befőzik, megszalják, azt csinálnak belőlük. D akármilyen fontos és nélkülözhetetlen is ez a házi konzerválás, nem tudja gyökeresen megoldani egy jó termés értékesítési válságát, mert nem képes nagyobb mennyiségek feldolgozására.

A házi konzerválás szakszerűségéhez is sok esetben szó fér. A befőttekből sok romlik meg az üvegekben. Az izek sűrűsége nem mindig megfelelő. Az aszalványok túlságosan kiszáradnak, izükből, tetszetőségükből sokat veszítenek. Ezekben a bajokon segíteni a háztartás tanfolyamok vannak hivatva. Egy célszerű akármilyen konyhai tűzhelyre alkalmazható aszalószekrény mintáját Biró Pál tanfolyam előadók több helyen bemutatta és kívánatra bizonnyára szívesen vállalja el ilyen szekrények elkészítését.

A szabványi aszalás, izkészítés, konzervgyártás feladatát már az életrevaló gazdakörök kell, hogy megoldják ott, ahol erre a körülmények alkalmasak, azaz nagymennyiségű és tömör minőségű feldolgozható termények állnak rendelkezésre.

Megyenekben a kajszinbarack- és szilva, aszalt szilva, besűrített paradicsomlé készítéséhez máris megvolnának a termelési feltételek és talán a dinnyetermés feleslegének feldolgozására is lehetne megoldást találni.

Ha ilyen módon sikerülne egy jobb és biztosabb értékesítést elérni, akkor egyre többet kapnának kedvet a gyümölcs-termeléshez és készítéséhez.

A megvalósítás az érdekelt gyümölcs- és zöldségtermelők feladata, akik szövetkezetbe tömörülve, egyesíthetik erőiket ennek az ügy magán-, mint közérdekű célnak megvalósítására.

— ÁLLATOKAT MESTERSÉGESEN TERMÉKENYÍTŐ ÁLLOMÁSOKAT ALIATANAK FEL ORSZÁGSZERTÉ. Bucurestiből jelentik: A romániai mezőgazdasági kutatóintézet elhatározta, hogy országsszerte állatokat mesterségesen termékenyítő állomásokat létesít.

1939. augusztus 14.

## Elmelkedett az első félévben a fűrészáru kivitele

Az egyes külföldi államokkal folytatott kereskedelmi tárgyalások a közérdekű kérdést romániai fakivitel mai helyzete felé irányítják. Hivatalos adatok szerint az idei év első felében 2080 köbméter fűrészelt faárut szállítottunk külföldre, ami jelentékenyen meghaladja a tavalyi kivitel arányait.

Németország az idei év első felében 117.800 köbméter fűrészáruat vásárolt Romániából, míg az egész elmúlt évben csak 555.596 köbmétert. Magyarország a folyó év első felében 70 ezer köbmétert importált Romániából, ami 30 ezer köbméterrel haladja meg az egész tavalyi forgalmat. Az év második felében már némi visszaesés tapasztalható, ami minden valószínűséggel a Kárpátalja visszacsatolásának tulajdonítható. Olaszország az idei év első felében 32 ezer köbméter fűrészáruat hozott be Romániából, míg az elmúlt év megfelelő időszakában az ország csak 5 ezer köbmétert vett. Anglia tavaly 11 ezer köbmétert vásárolt a román piacon, az idei évben 56 ezer köbmétert. Görögország, Szaúd-Arábia, Palesztina és Egyiptom együttesen 150 ezer köbméter fűrészáruval szerepelnek Románia első félévi exportstatisztikájában.

## Árfolyamok

SZOMBAT, AUGUSZTUS 12

Hivatalos árfolyamok. (Az első szám a vételt, a másik az eladást jelenti). Holland forint 75 35—76 52, belga 24.01—24.36, angol font 662.40—672.75, olasz lira 7.172—7.172, francia frank 3.73—3.05, penz 26.50—27, német márka 40.50—41.50, —3.85, svájci frank 31.83—32.36. Ezekben az árszámok a 100 magyar pengőre vonatkoznak.

— Minden hónap tizedikén kell leróni a látványossági illetéket. A látványossági adókról szóló törvény 72. szakasza úgy intézkedik, hogy a nyilvános fogyasztási helyiségeknek, amennyiben zenét is szolgáltatnak, a látványossági adót tíz napra előre kell lefizetniük. A minisztérium ezt a rendelkezést most olyképpen egészíti ki, hogy ezt a tíz napot minden hó elsejétől, tizedikétől és huszadikától kell számítani. Amennyiben valaki tört napokon jelentkezik, az adót úgy vetik ki, hogy a következő fizetési esedékesség e három nap egyike legyen.

## SPORTSEMÉNYEK

### A politikai helyzet miatt elhalasztják az angol bajnokság kezdetét

Az angol bajnokságot évtizedek óta pontosan szeptember utolsó vasárnapján kezdik meg. Valószínűleg látszik azonban, hogy a bajnokság megkezdését elhalasztás szorítkoztatja. A halasztás oka az, hogy nagyon sok angol futballista katonai szolgálatot teljesít. Az angol szövetség kérte a birodalmi

hadügyminisztert, hogy a játékosokat szabadságolja a bajnokság megkezdésére, ezt a kérelmét azonban visszautasították. Az angol szövetség most valószínűleg úgy fog dönteni, hogy a bajnokság megkezdését szeptember hónap végére halasztja.

### Október 1: Schmeling—Neusel Dortmundban

Berlinből jelentik: A napokban jött létre a vállalkozás, amely szerint Max Schmeling legközelebb október elsején mérkőzik, mégpedig a német bajnokkal, Walter Neusellel. Eredetileg szeptember 24-re akarták kitűzni ezt a mérkőzést, de amikor a napra már kitűzött más sporteseményt úgy döntöttek, hogy október elsején kerüljön a nagy találkozó. Érdekes, hogy a mérkőzést a sportszarnokban, hanem szabadtéren, a dortmendi „Rote Erde”-stadionban rendezik.

Sokan aggódnak a késői időpont miatt, de ez a zint nem kell félni a rossz időjárástól, még az őszi időben sem. Kora délután fogják megrendezni a mérkőzést. 70.000 ember nézheti végig majd a Schmeling—Neusel összecsapást.

### 60 ezer a néző rekord Bombayban a futballmérkőzésen

Stockholmból jelentik: Svédországban járt Harri A. Soofi lahorei tanár. A névjegyen ez állt: „Az indiai futballszövetség főtitkára”. Persze az újságírók rögtön megrohanták. Kijött az AIK—Hammarby mérkőzésre. Soofi úr azt mondta utána:

— A legjobb indus klasszishoz felérnek az itáliai! Ugyanígy játszanak Indiában is.

— Mi úgy tudtuk — mondta valaki, — hogy Indiában csak gyeplabdáznak.

— Tévedés! Az indus közönségnek jobban tetszik a futball. A két futballközponat Kalkuttá és Bombay. Bombayban a nézőcsúcs 60.000!

Soofi még elmondta, hogy a játékosok java meglátszik Kelet-Indiában. Ott ugyanis száraznak pályák.

### Pozzo nyilatkozott az olasz válogatott technikájáról

Pozzo az olasz csapattal Helsinkiben volt. Ott érdezték meg tőle, hogy milyen utasítást szokott adni a mérkőzés előtt a csapatának.

— A legfontosabb az, hogy keresztlabdákkal játszanak — válaszolta Pozzo. — A támadás változik a két szárnyon. Az ellenfélnek nem szabad éretnie, merőül jön a támadás. Semmi más nem tud a győzelemért a védelem bizalmát, mint ezek a keresztlabdák. Attól eltekintve, hogy az ellenfél játékosainak állandóan szaladgálniuk kell, miközben mi csak a labdát repítjük...

### A Kadima futballcsapata ma barátságos mérkőzést játszik a Makkabi együttesével

A nyári szünet után elsőnek a temesvári Kadima rendez érdekesnek ígérkező barátságos mérkőzést, amelyen a nagyváradi Makkabi együttese az ellenfele. A barátságos mérkőzés ma, vasárnap délután négy órai kezdettel a TMTE pályán kerül lebonyolításra.

### Sport rendezvények alkalmával szövetségi illetéket kell fizetni

A Romániai Sportegyesületek Szövetsége értesítette a pénzügyminisztériumot, hogy egyes pénzügyigazgatóságok helytelenül alkalmazzák a sportversenyek megadóztatását. A szövetség azt panaszolta fel, hogy az adókövető közegek igen kesztyűs kézzel bannak a sportegyesületekkel és a látványossági illetékek kivétel nélkül be a tőlük a belépő jegyekre alkalmazandó két leles illetéket is. A panasz folytán a pénzügyminisztérium azonnal intézkedett és ezután minden sportverseny alkalmával, minden belépőjegyre külön két leles illetéket vetnek ki. Ez az illeték egyébként a szövetség pénztárába folyik be.

### Husz román sportolót hívott meg Németország a téli olimpiára

Az 1940-ik évi téli olimpiai versenyeket, mint ismeretes, a németek rendezik meg Garmisch-Partenkirchenben, melyre már szétküldték a meghívókat. Románia feltűnően kedvező feltételi meghívást kapott a németektől, amennyiben 20 román versenyző részére az olimpia egész tartama alatt teljes ellátást és Németország területén díjazatlan utazást biztosítottak. Ez a meghívás kétségtelenül a román téli sportok fejlettségének elismerését jelenti. A téli sportszövetség természetesen ilyen feltételek mellett eleget tesz a meghívásnak.

GÖRÖG VÁLOGATOTT JÁTEKOS A GALATI GLORIA CFR EGYÜTTESÉBEN. Vikalides III. görög válogatott játékost a galatii Gloria CFR szerződtette. A görög játékost szövetségé már kiadta és így Vikalides III. már elutazott Galatiba. A galatii csapat a neves görög játékoskal lényegesen megerősödik.

## Sporthírek mindenfelől

Toldi Gézát, a Ferencváros kitünő válogatott játékosát az MLSz egyesbirója a KK-döntőn Rubint határbíró megsértése miatt öt heti felfüggesztéssel és 80 pengő pénzbüntetéssel sújtotta. Toldi az ítélet következtében szeptember hó 13-ig nem játszhatik. Az egyesbiró Tátra Ferencváros játékjogát is felfüggesztette szeptember 2-ig, azonkívül 80 pengő pénzbüntetéssel sújtotta, Adam Ujpest játékost szintén szeptember 2-ig tiltotta el a játéktól, azonkívül 60 pengő pénzbírsággal sújtotta. A két játékos büne az, hogy a KK döntőn egymást kölcsönösen bántalmazták.

Igen érdekes újítást vezettek be a magyar atlétikai bajnokságokon. A magyar szövetség ugyanis több versenyszámban kötelező eredményeket tűzött ki, melynek elérése esetén az atléták külön, értékes tiszteletdíjakat kapnak. A „kötelező” eredmények a következők: 100 m.: 10.6 mp., rúdugrás: 405 cm., 800 m., 1 perc 53.4 mp., távolugrás: 740 cm., gerelydobás: 71 cm., 5000 m.: 14 perc 50 mp.

Az olasz maratoni futóbajnokságot meglepetésszerűen egy fiatal versenyző Roccati nyerte meg 2 óra 39 perc 37 mp.-es kitünő idővel.

A labdarúgó Román-Kupára eddig 58 csapat adta be nevezését.

19 nemzet jelentkezett az első nevezési határidőig a helsinki olimpia labdarúgó tornájára.

Futballtotalizátor intézményes bevezetése a román labdarúgósportba is szöbe került a szövetség elnökségi ülésén. Tekintettel arra, hogy ez a kérdés összefügg a játékosok balesetbiztosításával, a javaslatot tanulmányozás végett kiadták a játékosok biztosítási ügyét végző bizottságnak.

A Franciaország körüli kerékpárversenyt, mint már ismeretes, a belga Sylvre Maes nyerte meg, aki a 4224 kilométeres távot 132 óra 07 perc 32 mp.-es tiszta versenydővel nyerte meg, ami 31 km. 969 m.-es órátlagnak felel meg. Maes ezzel megjavította a francia R. Laphébie 1937-ben felállított 31 km. 741 m.-es világrekordját. A győztes belga kerékpáros egyébként 400 ezer frank készpénzt, tömredek tiszteletdíjat és — szívbjait kapott.

VERESÉGET SZENVEDETT TOMA AUREL ÖKÖLVIVÓ AZ EURÓPA BAJNOKI DÖNTŐBEN. Tegnap este tartották meg a német fővárosban Ernest Weiss—Toma Aurel profi ökölvívók mérkőzésüket az Európa bajnoki címért. A hatodik menetig Toma Aurel dominált, olyannyira, hogy a német ökölvívó többször a földre került. A hetedik menettől kezdve azonban Weiss mindjobban átvette a mérkőzés irányítását és fölünyit harcolt ki. A tizenegyedik menetben Toma Aurel feladta a küzdelmet, így Weiss lett az Európa bajnok.

A NAC FELFÜGGESZETTE SPIELMANN JÁTEKJOGÁT. Mint ismeretes Spielmann a NAC játékosja igazolást irt alá, amely őt a resicai UDR csapatához köti. Mint most Nagyváradról jelentik Spielmann resicai szereplése elé váratlan akadályok merültek fel, ugyanis a NAC nem adta ki a játékost, sőt a legutóbbi vezetőségi ülés úgy döntött, hogy Spielmann játékjogát felfüggeszti.

FÖLÉNYES SPARTA GYŐZELEM A LETT VÁLOGATOTT FELETT. A turázó Spárta csapata legutóbb Rigában játszott és szép küzdelem után legyőzte a lett válogatottat 3:0 arányban.

400 EZER LEIT KÉR A JUVENTUS SADOWSKY VOLT AMTE KAPUSÉRT. Bucuresti. Ismeretes, hogy Sadowsky az AMTE volt kapusa, aki az elmúlt évben a Juventusban játszott, az FC Rapid csapatában szeretne ebben a bajnoki szezonban futballizni. Az FC Rapid és a Juventus között tárgyalások indultak meg. Az FC Rapid 200 ezer lei összegért ajánlott fel a játékos igazolásának kiadásáért, a Juventus azonban csak 400 ezer leiert hajlandó a válogatott játékosról lemondani.

VENUS — TRICOLOR MÉRKŐZÉS VASÁRNAP BUCURESTIBEN. Bucuresti. A Venus csapata vasárnap Bucurestiben vendégül látja a ploestii Tricolor csapatát.

# Az új közigazgatási törvény egyéves mérlege

**Calinescu miniszterelnök befejezte a belső béke helyreállításának munkáját**

Most van egy esztendeje, hogy az új közigazgatási törvény az új társadalmi rend révén életbe lépett. Ez az évforduló alkalmmal szolgál arra, hogy rövid pihenőt tartsunk a futó pillantást vessünk az eltelt egy év gyümölcseire, valamint az elkövetkező idők kilátásaira.

Magától értetődő, hogy az Öfelsége II. Carol király által beindított új ritmus volt az az elhatározó erejű tényező, amely a jelenlegi politikai rendszer alapjait megépítette. Maga a rendszer pedig az 1938. év februári alkotmányból következett, abból az alkotmányból, amelyet hosszú idő óta várt az ország.

Az új alkotmány szellemének ésszerű és természetes megnyilvánulása volt a közigazgatási törvény, amely fontos kívánságot teljesített: az országnak a történelmi és földrajzi, de különösképpen a gazdasági és társadalmi szükségletek által megkívánt tartományokra való felosztását.

Az új politikai elrendezés első kormánya Cristea Miron pátriárkával az élen megvalósította, Calinescu Armand miniszterelnök kormánya pedig

befejezte a belső béke helyreállításának munkáját.

Erről a békérőlmondta Calinescu miniszterelnök, hogy mincenen győzői és legyőzöttei, hanem a nemzeti szolidaritást valósította meg.

Mindenki előtt ismeretes, hogy a nép és király között közeledésben milyen fontos szerepet játszott a Nemzeti Ujjászületés Frontja. A mélyreható változások közé sorozható a Társadalmi Szolgálat és az országör intézmény egyre erősödő szervezete. Mindkét alakulat nemzeti irányú mozgalom, amely a megismerés és a teremtő munka révén hozza közel egymáshoz a népet és az iskolai ifjúságot. A munkaügyi minisztérium két szervezete a céhek, valamint a Munka és Jóléte mozgalom a román munkásság művelődési állapotában fontos jelentőséggel bír.

A közigazgatási politika alapelve volt, hogy összhangba hozza a többségi lakosság érdekeit az ittlakó kisebbségi lakossággal.

Megvalósították a kisebbségi statutumot, amely jelentős lépést jelentett az ország belső békéjének

helyreállítása felé. A kisebbségi egyezmény a olgárok teljes melegegésére szolgál. A decenáció elvének beindítása révén jött létre a Román Magyar Népközösség, amelynek célja, hogy

a magyar néptömegek és kormány közötti kapcsolatot őrizze.

A közigazgatási törvény új módszereket i hozott. A minisztériumok most már nem egyszerű tátohivatalok, a miniszterek új nemzeti élet szentesítettek: a néppel való kapcsolatot. Az új igazgatási törvény egyéves fordulóján meg leh lapítani, hogy a felállított mérleg nagy mérté aktív és ez biztos záloga annak, hogy csaki az o javát szolgálja.

## Kisiklott a Simplon — hat halott

Domodosjolából jelentik: A Simplon press villanyos szerelvénye Domodosjolától kilométernyire kisiklott. Az express 100 kil teres sebességgel rohant a pályatesten, kö kisiklott és ennek folytán valamennyi ko összetört. Eddig 6 halottat huztak ki a ro alól. A sebesültek száma még ismeretlen.

# APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

### Oktatás

**Okleveles középiskolai tanárno privát-órákat ad német, angol, francia, latin, görög, román és magyar nyelvből, továbbá stenografiából a 3 hazai nyelvben. III., Bulev. Carol 7. II. em. 9 ajtó. 1135**

**Angol, francia, német nyelvet tanítok I., str. Mercy 4. II. em. 13. 1220**

### Állást keres

**Középkorú férfi, román, magyar, német, angol, francia nyelvismerettel állást keres. Cím Komesz Mátyás Freidorful-Nou XII. ucca 55. 1124**

**Iskolának menne 47 éves, földműves iskolát végzett, nős gyermektelen férfi. Cím: Béres Dániel III., Str. Victor Babes 4 földszint (Kiss Márton péknél). 1065**

**Felbekereshedelmit végzett igen szép írással, volt könyvelő, ügyvédi irodában, vagy faüzletben írni ki állást vállal. Szíves megkeresések Györfy Boldizsár III., Str. Brâncoveanu 35. 1066**

**Étel hordást, vagy más könnyebb munkát vállal középkorú nő. Cím Freidorf XXVI. ucca 21. 1055**

**Dívatszalonban, vagy varrodában tanonc állást keres 14 éves, egy gimnáziumot végzett leány. Cím Meinhardt Rózi II., Str. Cermena 12. 1135**

**Vasestergályos műhelyben tanoncnak állást keres 14 éves, hét elemít végzett fiú. Cím Franzen Mihály II., Str. Torac 1. 1025**

**Házmeztárnok ajánkodik bérházba, vagy kocsihoz is elmenne, szorgalmas középkorú férfi. Cím: Guz Mihály II., Str. Tigrlui 34. 1024**

**Irodai gyakorlatom hét év. Foglalkozást keresek. Kiss Lajos Fratelia I. 26. 1034**

**Kántor nyugdíjas, rom. kat. magyar faluban keres elhelyezkedést. Levelek „Kántor” jellegre kéretnek a kiadóba leadni. 1217**

### Lakás

**Bérbe keresek kisebb családi házat, Fratelián, vagy Mehalába. Címeket a kiadóba kérem. 1224**

**Szép kétszobás parkettás uccai lakás kiadó. Ugyanott egyszobás lakás kiadó. III., Piata Crucii 2. 1225**

**Kiadó kétszobás modern, tágas udvari lakás, fürdőszobával, cserépkályhával. IV., Str. Sturdza 49. 1023**

**Bátorozott szoba fürdőszobahasználattal, esetleg teljes ellátással azonnala kiadó. IV., Str. Mircea Voda 3. 1039**

**Kétszobás lakást összes mellékkeliségekkel a II. kerület elején, vagy az I. kerület villanegyedében november 1-re keresek. Cím a kiadóban. 1499**

**Teljesen modern két-szobás villa lakás 1—2 személynek kiadó. III., Boulevardul Mihai Viteazul 15. 1219**

### Állás-vétel

**Új összecukható ruganyos vaságy jutányosan eladó. III., Str. Ioan Vasii 16 König. 1096**

## Tengeri üdülő-utazások



a M. S. „MILWAUKEE” hajóval örömet és felfrissülést jelentenek.

1939. évi Földközi tengeri nyári és őszi utazások:

**Spanyolország és Földközitenger**

augusztus 29—szeptember 16-ig.

**Görögország és Itália**

szeptember 19—október 3-ig.

**Nagy földközitengeri utazás**

október 6—október 31-ig.

Felvilágosítás és prospektus:

**Hamburg-Amerika Linie S.A.R.**

Timisoara 1., Str. Mercy 1.

Telefon: 36—66.

**Hordók és kádok elsörendű minőségben minden nagyságban raktáron. Aszokhordók speciális előállítása. Fagy lalt korzevatorok gyári árák mellett kaphatók. Appeltauer hordógyár, Timisoara IV., Str. Fröbl 5. Telefon: 43—46. 678**

**Alkalmi vétel alig használt kalapácsos daráló 600—800 kgr. óra teljesítményű eladó. Ferrum vasöntöde. Ing. Veres Temesvár, Fratelia I. ucca 18 sz. 697**

### Külföjete

**Egy-két középkorú tanuló a legjobb ellátással mérsékelt árért elfogad kisebb úri család. Cím a kiadóban. 1213**

**Bérbeadó, vagy tanya felszereléssel részsmunkálatra kiadó 20 hold föld, Timisoara központjától 4 kilométerre (benne 6 hold here). Cím a kiadóban. 1208**

**Keresek buffet-restauratnak alkalmas üzlethelyiséget fogalmak helyen a Belvárosban. Közvetítők díjaztatnak. Ajánlatok „Buffet-restaurat” jellegére a kiadóba adandók. 1226**

**Gyászérem letelt. 5 éves kisfiam részére szerelő anyát keresek, akinek gondtalan megjelétést biztosítok. Va házam, földem, nyugdíjképes állam alkalmazom. Felvilágosítást nyúj Bizony Ferenc információs iroda Temesvár IV., Str. Inanciu Vácárescu I. 122**

### Moderna takaréktűzhelyek

kiváló minőségben Allandó raktár románcsozó és fekete tüz- helyekben

**KÁLMÁN DEZSÓ** speciális takaréktűzhelyüzem Timisoara IV. Bulev. Carol 40.

## DÉLI HIRLAP

automata telefonszáma:

**28-10.**

Gyomorsav ellen igyon **Ciuc-megyei**

**„Borviz de Remetea”-t**

hatása tökéletes 1 liter 11.— lei + üveg

Főlerakat:

**„MINERALIA”**

ásványviz nagyban.

III. Bulevardul Carol 45. Telefon 22—60.

### Köszönetnyilvánítás

Mindazon kedves barátaim és ismerőseim, kik felejtetetlen feleségem,

**BALOGH VILMA**

született BARTA

augusztus 9-én végbement temetésén résztvettek, virágományaikkal és részvétnyilvánításukkal fájdalmat enyhíteni igyekeztek, fogadják hálás köszönetemet.

Temesvár, 1939. augusztus 12.

Balogh Péter